

บทที่ 3

ลักษณะโดยทั่วไปของจังหวัดสมุทรปราการและพื้นที่ศึกษา

3.1 บทบาทความสำคัญของจังหวัดสมุทรปราการต่อการลงทุนและการพัฒนาประเทศ

ศักยภาพของจังหวัดสมุทรปราการในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมได้แก่ (แผนลงทุนจังหวัดสมุทรปราการ , 2539: 81)

3.1.1 ด้านที่ตั้ง จังหวัดสมุทรปราการตั้งอยู่ระหว่างกรุงเทพมหานครและบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกและอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 30 กิโลเมตรโดยกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของประเทศทั้งด้านการปกครอง ธุรกิจการค้า การบริการ ศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง การโทรคมนาคม สื่อสาร การเงิน และอื่น ๆ อีกมาก ส่วนบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นศูนย์กลางของการอุตสาหกรรม รัฐบาลมีแนวทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ให้มีการพัฒนากรุงเทพมหานครและปริมณฑลรวมทั้งจังหวัดสมุทรปราการเชื่อมโยงเข้ากับพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก เพื่อให้เป็นฐานเศรษฐกิจหลักของภูมิภาคนี้ ทั้งนี้จังหวัดสมุทรปราการจะเป็นที่ตั้งของสนามบินพาณิชย์แห่งที่สองของประเทศ (สนามบินหนองจุกเห่า) ซึ่งเมื่อมีสนามบินพาณิชย์เกิดขึ้นแล้วการพัฒนาด้านโครงข่ายบริการพื้นฐานและโอกาสในการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางความเจริญด้านต่าง ๆ จะสามารถมีแนวโน้มการลงทุนได้ ทั้งนี้เพราะสนามบินจะมีศักยภาพในการดึงดูดและผลักดันให้เกิดการขยายตัวด้านธุรกิจ การค้า และการคมนาคมขนส่ง

3.1.2 ด้านพื้นที่ แม้พื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการจะเป็นบริเวณที่เหมาะสมสำหรับการทำเกษตรกรรม แต่ในปัจจุบันแนวโน้มการใช้พื้นที่เพื่อการเกษตรลดลง มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัย และการค้าพาณิชยกรรมเพิ่มมากขึ้น โดยจะเห็นว่ามีอาคารก่อสร้างที่อยู่อาศัย อาคารสถานที่ทำงาน (Office Building) ตลอดจนอาคารอื่น ๆ อีกมากแต่จะสร้างบริเวณริมถนนทางหลวงที่สำคัญ ๆ ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมหลักเท่านั้น บริเวณพื้นที่ดินบางส่วนซึ่งอยู่ห่างจากถนนหรือติดกับแม่น้ำลำคลอง จะยังเป็นพื้นที่ว่างเปล่าอยู่อีกมาก เรียกว่าเป็นที่ดินตาบอดที่ไม่มีทางเข้าออกที่สะดวก ซึ่งถ้ารัฐได้จัดทำกาแก้ไขโดยใช้มาตรการจัดรูปที่ดิน จะทำให้บริเวณพื้นที่ว่างเหล่านี้สามารถนำมาพัฒนาและใช้ประโยชน์ในประเภทต่าง ๆ ได้อีกมาก โดยเฉพาะการพัฒนาเป็นย่านธุรกิจการค้า ย่านอุตสาหกรรมแห่งใหม่ในอนาคต เป็นต้น

3.1.3 บทบาทการพัฒนาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมมาแต่อดีต จากนโยบายการพัฒนาประเทศนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 และ 5 ให้จังหวัดสมุทรปราการเป็นแหล่งรองรับการกระจายตัวด้านอุตสาหกรรมจากกรุงเทพมหานคร ทำให้จังหวัดสมุทรปราการเป็นแหล่งการลงทุน ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามาลงทุนประกอบกิจการอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ มากมาย ทั้งนี้นับได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมากเป็นที่สองรองจากกรุงเทพมหานคร โดยโรงงานอุตสาหกรรมจะกระจายตัวอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ทั่วทั้งจังหวัด เมื่อผลิตสินค้าได้แล้วมีตลาดรองรับทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะจังหวัดสมุทรปราการมีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานครจึงมีความได้เปรียบด้านที่ตั้งที่อยู่ใกล้ศูนย์กลางของประเทศและยังเป็นแหล่งวัตถุดิบที่นำเข้ามาจากต่างประเทศและเป็นตลาดสินค้าที่สำคัญที่สุด ขณะเดียวกันก็เป็นศูนย์กลางการขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ทำให้การขนส่งวัตถุดิบและสินค้าจากโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดมีความสะดวกและเสียค่าใช้จ่ายต่ำ จึงมีส่วนสนับสนุนให้นักลงทุนเข้ามาประกอบกิจการอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากด้วย

3.1.4 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน จังหวัดสมุทรปราการมีถนนสายสำคัญที่จะเชื่อมโยงติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง อันเป็นเส้นทางหลักในการสัญจรไปมาและคมนาคมขนส่งวัตถุดิบ ตลอดจนสินค้าต่าง ๆ ระหว่างจังหวัดสมุทรปราการกับจังหวัดอื่น ๆ เส้นทางดังกล่าวได้แก่ ถนนบางนา-ตราด ถนนศรีนครินทร์ ถนนเทพารักษ์ และถนนสุขุมวิท เมื่อรัฐบาลมีนโยบายในการสร้างสนามบินหนองงูเห่า ทำให้จังหวัดสมุทรปราการเป็นที่สนใจของนักลงทุนโดยเข้ามาลงทุนประกอบธุรกิจ การค้า ที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงกับถนนสายดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันมีความหนาแน่นและนับได้ว่าเป็นถนนสายธุรกิจที่จะมีความสำคัญต่อไปในอนาคต นอกจากนี้เพื่อลดความคับคั่งที่จะเกิดเป็นปัญหาต่อไป อีกทั้งเพื่อความสะดวกในการคมนาคมขนส่งและขยายธุรกิจการค้าให้เจริญเติบโตขึ้น ควรจะมีการดำเนินการเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมระหว่างถนนสายหลักดังกล่าวข้างต้นกับถนนในบริเวณพื้นที่โดยรอบสนามบินหนองงูเห่าอันจะเป็นแรงดึงดูดให้เกิดเป็นศูนย์กลางการค้าแห่งใหม่ที่เหมาะสม

นอกจากถนนสายหลักของจังหวัดดังกล่าว ที่สามารถเชื่อมโยงเป็นโครงข่ายคมนาคมเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาขึ้นในบริเวณโดยรอบสนามบินพาณิชย์หนองงูเห่าแล้ว รัฐบาลยังมีโครงการต่าง ๆ ที่จะเป็นเครื่องมือช่วยสนับสนุนให้เกิดการลงทุนในบริเวณโดยรอบสนามบิน ซึ่งโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลในด้านโครงสร้างพื้นฐานทั้งการคมนาคมขนส่งและสาธารณูปโภคจะเป็นศักยภาพและปัจจัยที่จะสนับสนุนโครงการลงทุนต่าง ๆ ที่จะดำเนินการเพื่อการพัฒนาจังหวัดในอนาคต ซึ่งจะได้กล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

ด้วยเหตุนี้จังหวัดสมุทรปราการจึงได้เปลี่ยนบทบาทจากเดิมที่เคยเป็นจังหวัดที่ให้ผลผลิตทางการเกษตรกรรมเป็นอันดับหนึ่ง กลายเป็นจังหวัดที่มีสาขาการผลิตหลักที่สำคัญ ในภาคอุตสาหกรรมซึ่งทำให้จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีความเจริญเป็นอันดับสองรองจากกรุงเทพมหานคร การเป็นเมืองอุตสาหกรรมทำให้พื้นที่ชนบทโดยเฉพาะที่ดินเพื่อการเกษตรลดลงมี

การเปลี่ยนแปลงเป็นพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยและก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก ดั้งการใช้
ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดสมุทรปราการในหัวข้อที่ 3.2.2.4

3.2 ลักษณะโดยทั่วไปของจังหวัดสมุทรปราการ

3.2.1 ประวัติความเป็นมา

จังหวัดสมุทรปราการ หรือที่เรียกกันโดยทั่ว ๆ ไปว่า “เมืองปากน้ำ” เพราะตั้งอยู่ปากน้ำเจ้าพระยาเป็นเมืองหน้าด่านทางทะเลที่สำคัญในสมัยโบราณ จังหวัดสมุทรปราการจึงมาจากคำว่า “สมุทร” ซึ่งแปลว่า “ทะเล” และ “ปราการ” แปลว่า “กำแพง” สมุทรปราการ จึงแปลว่า “กำแพงชายทะเล” หรือ “กำแพงริมทะเล”

เมืองสมุทรปราการสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีในรัชสมัยของพระเจ้าทรงธรรม มีชื่อปรากฏอยู่ในพระราชกฤษฎีกาซึ่งตราขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2178 พระเจ้าทรงธรรมได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างเมืองสมุทรปราการขึ้นที่บริเวณคลองบางปลากด มีฝรั่งชาติฮอลันดาเข้ามาค้าขายกับไทยในสมัยของสมเด็จพระเอกาทศรถ เป็นพ่อค้าที่มีมนุษยสัมพันธ์และติดต่อกับคนไทยเป็นอย่างดี อีกทั้งกระทำความดีความชอบกับทางราชการแผ่นดินหลายอย่าง สมเด็จพระเอกาทศรถจึงได้พระราชทานที่ดินบริเวณเหนือคลองบางปลากดใช้เป็นที่ตั้งคลังสินค้า และเป็นที่อยู่ของเจ้าหน้าที่อย่างพร้อมเพรียงเป็นสถานตั้งกองมและบริบูรณ์ด้วยเครื่องใช้ที่จำเป็นและทันสมัย จนได้รับการยกย่องในหมู่ชาวฮอลันดาว่าเป็นเมือง “นิวอัมสเตอร์ดัม” (ปัจจุบันน้ำเซาะพังไปหมดแล้ว)

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงเห็นว่าทางปากน้ำเจ้าพระยานั้น หากมีข้าศึกมารุกรานพระนครก็จะทำได้ง่าย จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) กับพระยาพระคลัง (ดิศ) เป็นแม่กองลงไปควบคุมการก่อสร้างเมืองสมุทรปราการขึ้นใหม่ ในปี พ.ศ. 2362 ตรงบริเวณ “บางเจ้าพระยา” คือ ตำบลปากน้ำในปัจจุบัน ใช้เวลาสร้างประมาณ 3 ปี จึงแล้วเสร็จ และให้จัดสร้างปราการขึ้นทั้งสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จำนวน 6 ป้อมปราการด้วยกัน คือ

ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา จำนวน 2 ป้อม คือ

- ป้อมนาคราช
- ป้อมผีเสื้อสมุทร

ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาอันเป็นที่ตั้งที่ทำการเมืองมี 4 ป้อม คือ

- ป้อมประโคนชัย
- ป้อมนารายณ์ปราบศึก
- ป้อมปราการ
- ป้อมกายสิทธิ์

ในสมัยต่อมาได้มีการสร้างป้อมเพิ่มขึ้นอีกทั้งหมด 24 ป้อม แต่ป้อมที่มีชื่อเสียงจนทุกวันนี้ คือ ป้อมพระจุลจอมเกล้าและป้อมผีเสื้อสมุทร ซึ่งทางราชการทหารเรือใช้ในราชการอยู่จนทุกวันนี้

ในปี พ.ศ. 2475 ได้ยุบนครเขื่อนขันธ์ (เมืองพระประแดง) ซึ่งเป็นเมืองหน้าด่านทางทะเล สร้างในรัชสมัยพระเจ้าทรงธรรม เป็นอำเภอขึ้นกับจังหวัดสมุทรปราการ แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2485 ได้ยุบจังหวัดสมุทรปราการไปรวมกับจังหวัดพระนคร จนถึงปี พ.ศ. 2489 มีพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดสมุทรปราการ ขึ้นเป็นจังหวัดใหม่อีกครั้งจนถึงปัจจุบันนี้

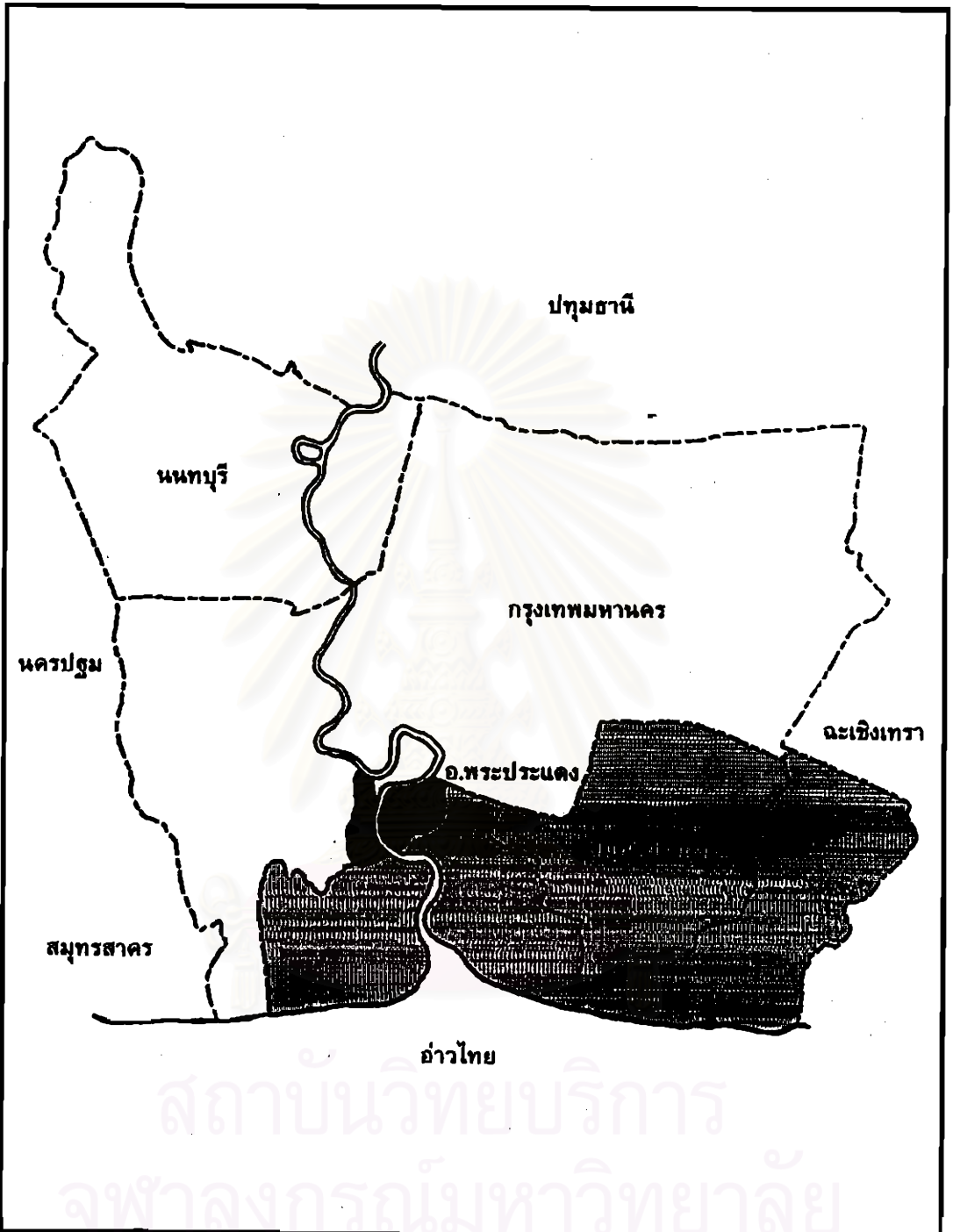
3.2.2 ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดสมุทรปราการ

จังหวัดสมุทรปราการตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา โดยอยู่ตอนปลายสุดของแม่น้ำเจ้าพระยา และเหนืออำเภอไทย ระหว่างเส้นรุ้งที่ 13-14 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100-101 องศาตะวันออก มีเนื้อที่ประมาณ 1,004.092 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 627,557.50 ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้ (แผนที่ 3.1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	กรุงเทพมหานคร
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอไทย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	กรุงเทพมหานคร

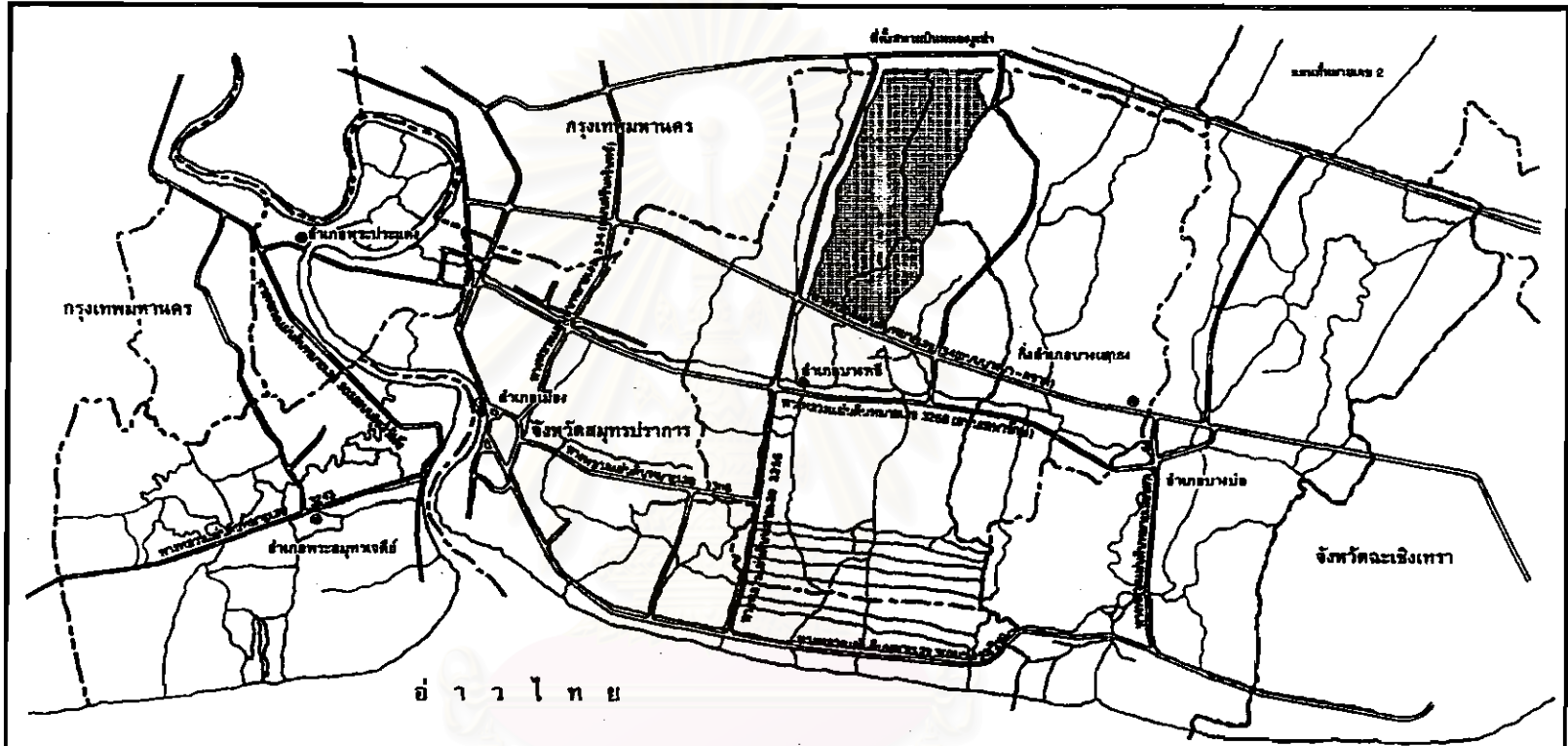
ซึ่งมีเขตการปกครองแบบการบริหารส่วนภูมิภาค แบ่งออกเป็น อำเภอ กิ่งอำเภอ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (แผนที่ 3.2)

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
เมืองสมุทรปราการ	12	88
อำเภอพระประแดง	15	177
อำเภอบางพลี	6	92
อำเภอบางบ่อ	8	74
อำเภอพระสมุทรเจดีย์	5	42
กิ่งอำเภอบางเสาธง	3	38

**แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในย่านอุตสาหกรรม
พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ**

แสดง จังหวัดสมุทรปราการ และ พื้นที่รอบนอก	แผนที่ 3.1
สัญลักษณ์ : จังหวัดสมุทรปราการ พื้นที่ศึกษา	
ที่มา : สำนักงานผังเมืองจังหวัดสมุทรปราการ	มาตรฐาน 0 2.5 5 กม.

แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในย่านอุตสาหกรรมพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แผนที่ 3.2

แสดง ที่ตั้งอำเภอและเส้นทางคมนาคมของจังหวัดสมุทรปราการ

- สัญลักษณ์ :
- ที่ตั้งจังหวัด
 - ◎ ที่ตั้งอำเภอ
 - เขตจังหวัด
 - เขตอำเภอ
 - ==== ทางหลวง, ถนน
 - ~ แม่น้ำ, คลอง

ที่มา : สำนักงานมีเมืองจังหวัดสมุทรปราการ

ส่วนเขตการปกครองแบบการบริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่

1. เทศบาล 4 เทศบาล ได้แก่ เทศบาลเมืองสมุทรปราการ เทศบาลเมืองพระประแดง เทศบาลตำบลลัดหลวง เทศบาลตำบลสำโรงเหนือ

2. สุขาภิบาล 12 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลบางปู สุขาภิบาลแพรกษา สุขาภิบาลบางเมือง สุขาภิบาลด่านสำโรง สุขาภิบาลสำโรงใต้ สุขาภิบาลบางพลี สุขาภิบาลบางเสาธง สุขาภิบาลบางบ่อ สุขาภิบาลคลองด่าน สุขาภิบาลคลองสวน สุขาภิบาลพระสมุทรเจดีย์ และสุขาภิบาลแหลมฟ้าผ่า

3. องค์การบริหารส่วนตำบล 26 แห่ง

3.2.2.1 ลักษณะภูมิประเทศ ส่วนใหญ่พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านกลาง แยกพื้นที่ออกเป็นด้านตะวันตกและด้านตะวันออกและมีลำคลองมากมาย สภาพการใช้ที่ดินพบว่าพื้นที่เกษตรกรรมมีประมาณร้อยละ 40 และมีแนวโน้มนลดลง ส่วนพื้นที่ชุมชนเมือง แหล่งอุตสาหกรรม และอื่น ๆ มีประมาณร้อยละ 60 โดยทั่วไปแล้วลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดสามารถแบ่งพื้นที่ออกได้เป็น 3 ส่วนคือ

-บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองฝั่ง ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มทั้งหมดเหมาะสำหรับการทำนาและทำสวน

-บริเวณตอนใต้ใกล้ชายฝั่งทะเล น้ำทะเลท่วมถึงและพื้นดินจะเค็มจัดในฤดูแล้ง โดยมากจะเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำปาล์ม และปาล์ม

-บริเวณที่ราบกว้างใหญ่ทางตอนเหนือและตะวันออก ซึ่งจะเป็นที่กว้างโดยตลอด เหมาะแก่การทำนา นอกจากนี้ยังมีประตูน้ำชลประทานหลายแห่งสำหรับกักกั้นน้ำเค็มและระบายน้ำจืดในการทำนา นับเป็นที่ที่มีความสำคัญของจังหวัด

3.2.2.2 ลักษณะภูมิอากาศ เป็นอากาศแบบชายทะเลโดยมีอากาศเย็นสบาย ไม้ร้อนจัดในช่วงฤดูร้อน มีความชื้นในอากาศสูงเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากลมทะเลของอ่าวไทยและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ปริมาณฝนตกหนักในช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม ซึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลของร่องความกดอากาศต่ำ ทำให้เกิดการก่อตัวของพายุไต้ฝุ่น และพายุโซนร้อนในทะเลจีนใต้ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปีเท่ากับ 1,175.72 มิลลิเมตร เฉลี่ยฝนตกต่อปี 37 วัน เดือนตุลาคมเป็นเดือนซึ่งมีปริมาณน้ำฝนมากที่สุด และเดือนธันวาคมเป็นเดือนซึ่งมีปริมาณฝนน้อยที่สุด

3.2.2.3 ลักษณะทางธรณีวิทยา จังหวัดสมุทรปราการตั้งอยู่บนบริเวณที่ราบลุ่มน้ำตอนล่างหรือบางครั้งเรียกว่าบริเวณดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำที่เกิดจากการทับถมของตะกอนหนา ระดับความสูงของพื้นที่ประมาณ .5-1.5 เมตร และมีความลาดเอียงโดยเฉลี่ยต่ำกว่า 1% ลักษณะของชั้นดินในช่วงบนความลึกประมาณ 0-1.5 เมตร จะเป็นดินเหนียวอ่อนตัว มีความสามารถในการอุ้มน้ำรับน้ำหนักแรงต่ำมากประมาณ 0.5-3 ตันต่อตารางเมตร เมื่อรับน้ำหนักจะมีการยุบตัวได้ง่าย

ถัดลงไปจะเป็นชั้นดินเหนียวซึ่งมีกำลังรับน้ำหนักเพิ่มขึ้นเป็นลำดับจนถึงชั้นทรายชั้นแรกที่มีความลึกประมาณ 22-25 เมตร

3.2.2.4 ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พบว่าการใช้ที่ดินของจังหวัดสมุทรปราการประเภทเนื้อที่ถือครองทางการเกษตรได้ลดลงเป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากปี พ.ศ. 2531 เนื้อที่ถือครองทางการเกษตรมีจำนวน 437,245 ไร่และในปี พ.ศ. 2539 ได้ลดลงเหลือเพียง 315,600 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 50.09 ของพื้นที่ทั้งหมด ทั้งนี้เป็นผลจากการที่มีการขยายตัวของประชากรเข้ามาอยู่อาศัยในจังหวัดสมุทรปราการมากขึ้น ตลอดจนมีการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอีกด้วย ทำให้ที่ดินเพื่อการเกษตรถูกเปลี่ยนแปลงเป็นพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัย โรงงานอุตสาหกรรมและคลังสินค้าซึ่งมีจำนวนมากขึ้นทุกปี

ตารางที่ 3.1 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินจำแนกประเภทต่าง ๆ ปี พ.ศ. 2531 และ พ.ศ. 2539

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พ.ศ. 2531		พ.ศ. 2539	
	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร	437,245	69.67	315,600	50.29
- ที่อยู่อาศัย	9,072	1.44	23,470	3.74
- ที่นา	209,959	33.46	38,008	6.06
- ที่ไม้ผลและไม้ยืนต้น	63,043	10.05	62,522	9.96
- ที่สวนผักและไม้ดอก	1,051	0.17	4,504	0.72
- ที่เลี้ยงปศุสัตว์	14,630	2.33	-	-
- ที่รกร้างว่างเปล่า	342	0.05	477	0.08
- อื่น ๆ	139,148	22.17	186,619	29.74
เนื้อที่ไม่ได้จำแนก	190,313	30.33	311,958	49.71
เนื้อที่ทั้งหมด	627,558	100.00	627,558	100.00

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.2.2.5 การตั้งถิ่นฐาน จังหวัดสมุทรปราการมีพื้นที่อยู่บนสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก ประกอบด้วยที่ตั้งของอำเภอพระประแดงและอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ฝั่งตะวันออกเป็นที่ตั้งของอำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ และกิ่งอำเภอบางเสาธง ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของบริเวณฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาจะเกาะกลุ่มหนาแน่นอยู่ระหว่างริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาถึงถนนประชาอุทิศ โดยมีศูนย์กลางทางด้านการค้าและการบริการอยู่บริเวณเทศบาลเมืองพระประแดงต่อเนื่องมาถึงถนนสุขสวัสดิ์ บริเวณถนนสุขสวัสดิ์ทั้งสองฝั่งเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม

กรรมซึ่งเป็นย่านอุตสาหกรรมที่สำคัญบริเวณหนึ่งของจังหวัด บริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นที่ตั้งของตัวจังหวัด โดยเป็นศูนย์กลางด้านการบริหารและการบริการ

จังหวัดสมุทรปราการมีการขยายตัวเมืองออกไปทางทิศตะวันออก โดยในฝั่งตะวันออกนั้นมีการเกาะกลุ่มของโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณถนนปู่เจ้าสมิงพราย ถนนเทพารักษ์ ถนนสุขุมวิท และถนนบางนา-ตราด สำหรับย่านที่อยู่อาศัยจะเกาะกลุ่มรอบ ๆ ย่านการค้าที่สำคัญคือ เทศบาลเมืองสมุทรปราการ ย่านสำโรงเหนือ บางพลี บางบ่อ และคลองด่าน

3.2.2.6 การคมนาคมขนส่ง เดิมจังหวัดสมุทรปราการใช้การคมนาคมทางน้ำเป็นหลักมาก่อน โดยมุ่งเพื่อการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบสู่โรงงาน แต่ปัจจุบันถูกเปลี่ยนเป็นการคมนาคมทางบกเป็นส่วนใหญ่ เพราะความสะดวกรวดเร็วขึ้น แต่ก็ประสบปัญหาการจราจรติดขัดเป็นอย่างมาก เนื่องจากสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่รองรับการขยายตัวของประชากรจากกรุงเทพมหานครและเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก สำหรับการคมนาคมของจังหวัดสมุทรปราการนี้แบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ (แผนที่ 3.2)

- การคมนาคมทางบก มีถนนสายต่าง ๆ ตัดผ่านจังหวัดสมุทรปราการไปยังจังหวัดใกล้เคียงหลายสาย นอกจากนี้ยังมีถนนเชื่อมติดต่อระหว่างอำเภอต่าง ๆ ภายในจังหวัดอีกด้วย ถนนสายสำคัญของจังหวัดมีดังนี้

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 34 (ถนนบางนา-ตราด)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3268 (ถนนเทพารักษ์)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3113 (ถนนปู่เจ้าสมิงพราย)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3116 (ถนนพุทธรักษา)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3344 (ถนนศรีนครินทร์)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 303 (ถนนสุขสวัสดิ์)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3256 (ถนนตำหรุ-บางพลี-กิ่งแก้ว)

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3117 (ถนนปนาวิที)

ปัจจุบันเส้นทางคมนาคมในจังหวัดสมุทรปราการทั้งทางหลวงและถนนต่าง ๆ ประสบปัญหาการจราจรคับคั่ง ทั้งนี้เนื่องจากทุกเส้นทางจะเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมและชุมชนบ้านเรือนที่พักอาศัย ทำให้การใช้ถนนมีความไม่สะดวก ในอนาคตเมื่อจังหวัดสมุทรปราการเป็นที่ตั้งของสนามบินพาณิชย์หนองงูเห่าแล้ว ความเจริญเติบโตของเมืองและศูนย์กลางต่าง ๆ จะเข้าสู่จังหวัดสมุทรปราการ เส้นทางคมนาคมขนส่งจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับจังหวัด โดยเฉพาะบริเวณที่อยู่ใกล้กับสนามบินหนองงูเห่า ซึ่งมีถนนสายสำคัญตัดผ่าน ได้แก่ ถนนบางนา-ตราด ถนนศรีนครินทร์ ถนนเทพารักษ์ จะเป็นย่านธุรกิจ การค้า การบริการตลอดจนที่พัก

อาศัย เพื่อรองรับแรงงานที่จะเข้ามาทำงานในย่านต่าง ๆ ใกล้เคียงกับสนามบิน ทั้งนี้บริเวณพื้นที่ในถนนสายเหล่านี้ยังมีที่ว่างพอสำหรับการพัฒนาที่ดินได้อีกด้วย ดังนั้นปัญหาที่จะติดตามมาต่อไปคือการคับคั่งด้านการจราจรบนถนนสายสำคัญและเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหานี้ขึ้น รัฐบาลจึงมีโครงการพัฒนาโครงข่ายระบบคมนาคมขนส่ง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ตลอดจนจนประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดใกล้เคียงและพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกที่จะใช้บริการทั้งด้านการสัญจรไปมา และการขนส่งทั้งวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป สินค้าต่าง ๆ ไปยังแหล่งต่าง ๆ ทั่วประเทศ

- การคมนาคมทางน้ำ มีเส้นทางคมนาคมสายหลักคือ แม่น้ำเจ้าพระยาและ มีลำคลองสำคัญ ๆ ที่ในปัจจุบันยังมีการใช้ประโยชน์เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งอยู่บ้าง ได้แก่ คลองสรรพสามิต คลองสำโรง คลองด่าน คลองพระองค์เจ้าไชยานุชิต ฯลฯ ซึ่งนอกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่ใช้ในการคมนาคมขนส่งทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศแล้ว ลำคลองต่าง ๆ ส่วนใหญ่ล้วนใช้ประโยชน์เพื่อการติดต่อภายในพื้นที่ชุมชนใกล้เคียงเท่านั้น

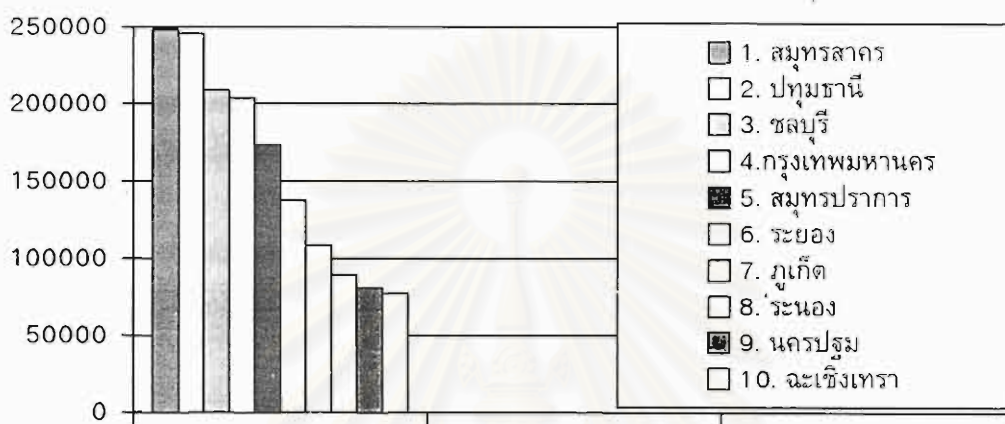
- การคมนาคมทางอากาศ ในจังหวัดสมุทรปราการยังไม่มีท่าอากาศยาน แต่ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 รัฐบาลได้กำหนดให้มีการพัฒนาด้านการคมนาคมทางอากาศ โดยมีการสร้างสนามบินพาณิชย์แห่งที่ 2 ของประเทศที่จังหวัดสมุทรปราการ ณ บริเวณหนองงูเห่าในเขตอำเภอบางพลี ซึ่งจะทำให้จังหวัดนี้เป็นศูนย์กลางคมนาคมทางอากาศนานาชาติ ซึ่งมีความสำคัญต่อภูมิภาคอินโดจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไปในอนาคต และจะมีผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการเป็นอย่างมาก

3.2.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาสภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดสมุทรปราการ จากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในปี พ.ศ. 2532 พบว่าจังหวัดสมุทรปราการมีมูลค่า 97,312,127 ล้านบาทคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.24 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีสาขาการผลิตหลักที่สำคัญคือ สาขาอุตสาหกรรม มีมูลค่าคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 73.50 สาขาการผลิตที่มีความสำคัญรองลงมาคือ สาขาการค้าส่งและค้าปลีกและสาขาเกษตรกรรม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.92 และ 5.21 ตามลำดับ ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเพิ่มขึ้นเป็น 128,440,238 ล้านบาทคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.18 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การเติบโตทางด้านผลิตสูงขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง เป็นส่วนสำคัญของการยกระดับรายได้ต่อหัวของประชากรเป็นอย่างมาก สำหรับรายได้ต่อหัวในระดับจังหวัดสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างได้จากค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อจำนวนประชากรของจังหวัดซึ่งพบว่าในปี พ.ศ. 2537 มีรายได้เฉลี่ยต่อคนเพิ่มขึ้นเป็น 173,036 บาทต่อปี เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2532 ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อคน

129,618 บาทต่อปี และในปี พ.ศ.2537รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของประชากรจังหวัดสมุทรปราการลดลงเป็นอันดับที่ 5 เมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของทั้งประเทศ

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงการเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล ณ ราคาตลาด พ.ศ. 2537 (10 อันดับ)

ตารางที่ 3.2 เปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของจังหวัดสมุทรปราการกับภาค กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และประเทศ ณ ราคาตลาด พ.ศ. 2537 (10 อันดับ)

จังหวัด	ผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP)	ประชากร (* 1,000 คน)	รายได้เฉลี่ย (บาท)	อันดับที่
สมุทรสาคร	93,825,719	378	248,216	1
ปทุมธานี	120,322,088	490	245,555	2
ชลบุรี	193,464,336	926	208,925	3
กรุงเทพมหานคร	1,380,342,666	6,778	203,650	4
สมุทรปราการ	155,705,669	900	173,006	5
ระยอง	67,544,329	490	137,846	6
ภูเก็ต	20,100,565	185	108,652	7
ระนอง	11,619,951	130	89,384	8
นครปฐม	60,166,652	743	80,978	9
ฉะเชิงเทรา	45,637,899	589	77,484	10
ฯลฯ				

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงปี 2532-2537 พบว่ามีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ 6.40 ซึ่งยังต่ำกว่าภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลซึ่งมีอัตราการร้อยละ 12.31 อยู่มาก ในส่วนของรายได้ในปี พ.ศ. 2537 ส่วนใหญ่ยังคงขึ้นอยู่กับสาขาอุตสาหกรรมคือร้อยละ 67.58 ซึ่งมีอัตราการขยายตัวลดลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2532 ที่มีอัตราร้อยละ 73.50 แต่ก็ยังอยู่ในอัตราที่สูงอยู่ ในขณะที่สาขาเกษตรกรรมและการค้าส่งและค้าปลีก ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นด้วยอัตราร้อยละ 6.43 และ 5.95 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.3 และแผนภูมิที่ 3.2,3.3)

สาเหตุที่ทำให้ภาคอุตสาหกรรมชลอตัวลงมีหลายประการเช่น พื้นที่มีจำกัด การกำหนดพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตลอดจนนโยบายของรัฐที่สนับสนุนและให้สิทธิพิเศษในด้านภาษีรูปต่าง ๆ แก่ผู้ประกอบการ นอกจากนี้โรงงานบางแห่งประสบปัญหาในเรื่องการร้องเรียนของราษฎรเป็นประจำ ทำให้ผู้ประกอบการโรงงานหันความสนใจไปตั้งโรงงานในเขตการนิคมมากยิ่งขึ้น (มังเมืองรวมเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ปรับปรุงครั้งที่ 1 , 2540: 5)

เมื่อพิจารณาค่าชานาญในการผลิต (LOCATION QUOTIENT) ของจังหวัดสมุทรปราการเปรียบเทียบกับภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในปี พ.ศ. 2537 ซึ่ง

ค่าชานาญการผลิต (LQ) มากกว่า 1 หมายความว่า จังหวัดมีความเชี่ยวชาญในการผลิตในอุตสาหกรรม X มากกว่าภาคโดยเฉลี่ย โดยที่อุตสาหกรรมนั้นจัดได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมฐานของจังหวัดและมีบทบาททางการผลิต

ค่าชานาญการผลิต (LQ) เท่ากับ 1 หมายความว่า จังหวัดและภาคมีความเชี่ยวชาญในระดับที่เท่ากันในการผลิตอุตสาหกรรม X

ค่าชานาญการผลิต (LQ) น้อยกว่า 1 หมายความว่า จังหวัดยังมีความเชี่ยวชาญในการผลิตอุตสาหกรรม X น้อยกว่าภาคโดยเฉลี่ย (ประพันธ์ เศวตนันท์ , 2520 : 165)

เมื่อพิจารณาค่าชานาญในการผลิต (LOCATION QUOTIENT) ของจังหวัดสมุทรปราการในช่วง 2532-2537 พบว่าสาขาการผลิตที่มีค่า LQ มากกว่า 1 ทั้งสองช่วงปีคือ สาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การไฟฟ้าและการประปา สำหรับค่า LQ ที่มีแนวโน้มลดลงคือ สาขาอุตสาหกรรม ส่วนสาขาการผลิตที่มีค่า LQ มากกว่า 1 และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นคือ สาขาเกษตรกรรม การไฟฟ้าและประปา

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า สาขาการผลิตที่มีบทบาทสำคัญต่อไปของจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม การไฟฟ้าและประปา ส่วนสาขาอุตสาหกรรมจะเป็นสาขาที่มีบทบาทน้อยลง สาเหตุสำคัญที่ทำให้ภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดชลอตัวลง เนื่องมาจากกระทรวงอุตสาหกรรมได้มีนโยบาย

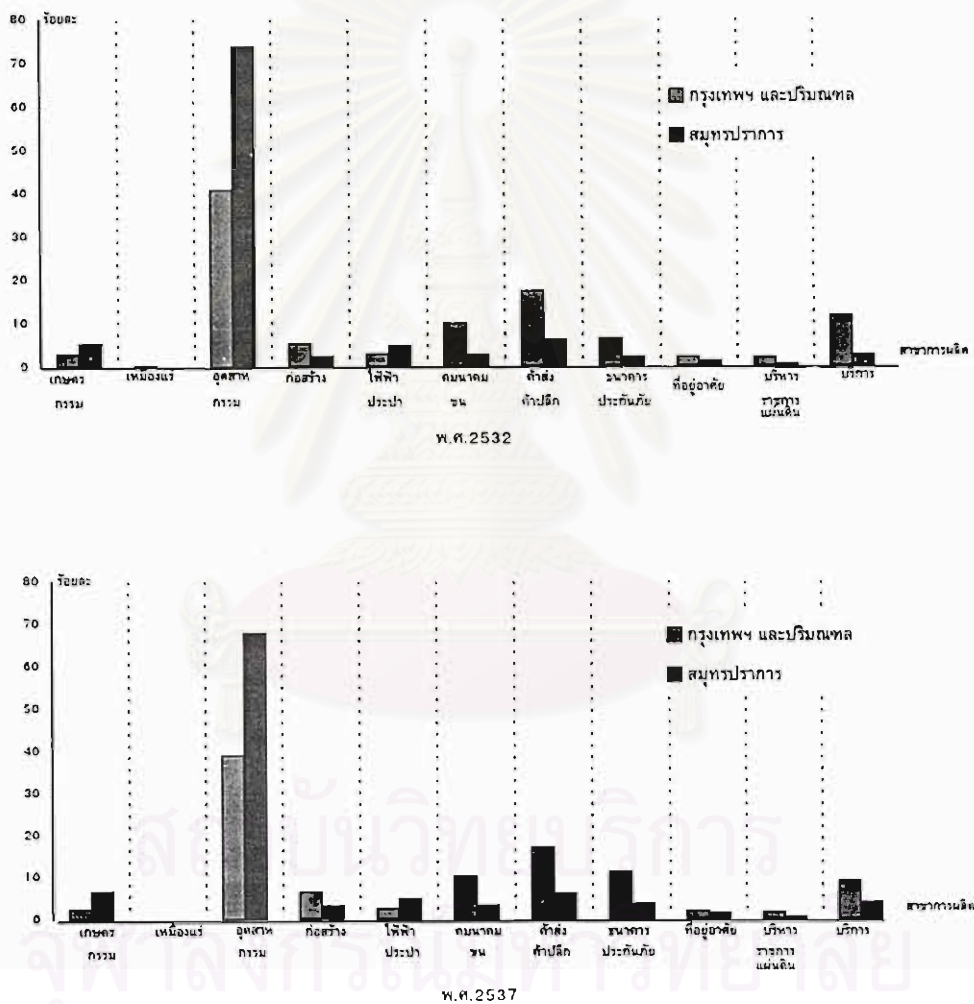
ตารางที่ 3.3 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสมุทรปราการเปรียบเทียบกับภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พ.ศ. 2532-2537 ณ ราคาพิกัด พ.ศ. 2531

สาขาการผลิต	ภาคกรุงเทพฯและปริมณฑล		สัดส่วนร้อยละ		อัตราการเพิ่ม%	จังหวัดสมุทรปราการ		สัดส่วนร้อยละ		อัตราการเพิ่ม	สัดส่วนร้อยละรวม		LOCATION QUOTIENT	
	2532	2537	2532	2537	2532-2537	2532	2537	2532	2537	2532-2537	จังหวัดสมุทรปราการในแต่ละสาขา		2532	2537
											2532	2537		
	หน่วย : 1,000 บาท													
เกษตรกรรม	23,948,446	30,856,414	2.77	2.21	5.77	5,065,637	8,256,443	5.21	6.43	12.60	21.15	26.76	1.88	2.91
กสิกรรม	7,173,693	6,479,274	0.83	0.46	-1.94	438,663	292,822	0.45	0.23	-0.65	6.11	4.52	0.54	0.49
ปศุสัตว์	2,303,875	2,679,193	0.27	0.19	3.26	87,043	70,616	0.09	0.06	-3.73	3.78	2.64	0.34	0.29
ประมง	5,315,023	6,338,281	0.61	0.45	3.85	2,350,672	3,372,070	2.42	2.83	8.69	44.23	53.20	3.94	5.79
ป่าไม้	-	10	0.00	0.00	0.00	-	-	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
บริการทางการเกษตร	251,964	190,031	0.03	0.01	-4.92	18,422	10,247	0.02	0.01	-6.88	7.31	5.39	0.65	0.59
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	9,903,691	15,169,625	1.03	1.08	14.07	2,170,637	4,510,488	2.23	3.51	21.56	24.38	29.73	2.17	3.24
เหมืองแร่และขุดหิน	446,109	355,948	0.05	0.03	-4.04	4,751	-	0.00	0.00	-20.00	1.06	0.00	0.09	0.00
อุตสาหกรรม	351,511,679	542,390,500	40.60	38.78	10.86	71,528,691	86,795,064	73.50	67.58	4.27	20.35	16.00	1.81	1.74
การก่อสร้าง	44,472,433	87,359,801	5.14	6.25	19.29	2,131,537	3,936,624	2.19	3.06	16.94	4.79	4.51	0.43	0.49
การไฟฟ้าและการประปา	23,592,912	34,511,955	2.72	2.47	9.26	4,475,313	6,128,195	4.60	4.77	7.39	18.97	17.78	1.69	1.93
การคมนาคมและการขนส่ง	84,379,501	140,525,451	9.74	10.05	13.31	2,444,982	4,064,122	2.51	3.16	13.24	2.90	2.89	0.26	0.31
การค้าส่งและค้าปลีก	149,362,475	237,375,598	17.25	16.97	11.79	5,757,693	7,636,470	5.92	5.95	6.53	3.85	3.22	0.34	0.35
การธนาคาร ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	54,187,325	155,267,609	6.26	11.10	37.31	1,961,704	4,551,078	2.02	3.54	26.40	3.62	2.93	0.32	0.32
ที่อยู่อาศัย	17,486,701	24,662,160	2.02	1.76	8.21	1,090,213	1,877,372	1.12	1.31	10.77	6.23	6.60	0.55	0.74
การบริหารราชการและป้องกันประเทศ	17,108,644	20,197,641	1.98	1.44	3.61	427,188	493,426	0.44	0.38	3.10	2.50	2.44	0.22	0.27
การบริหาร	99,384,924	125,124,699	11.48	8.95	5.18	2,424,438	4,900,444	2.49	3.82	20.43	2.44	3.92	0.22	0.43
มวลรวมผลิตภัณฑ์	805,881,149	1,398,628,076	100	100	12.31	97,312,127	128,440,238	100	100	6.40	11.24	9.18	1.00	1.00
รายได้เฉลี่ยต่อคน	160,052	191,166			3.69	129,618	169,643			6.18				

หมายเหตุ : LOCATION QUOTIENT หมายถึง ค่าอำนาจในการผลิตของจังหวัดเปรียบเทียบกับภาค

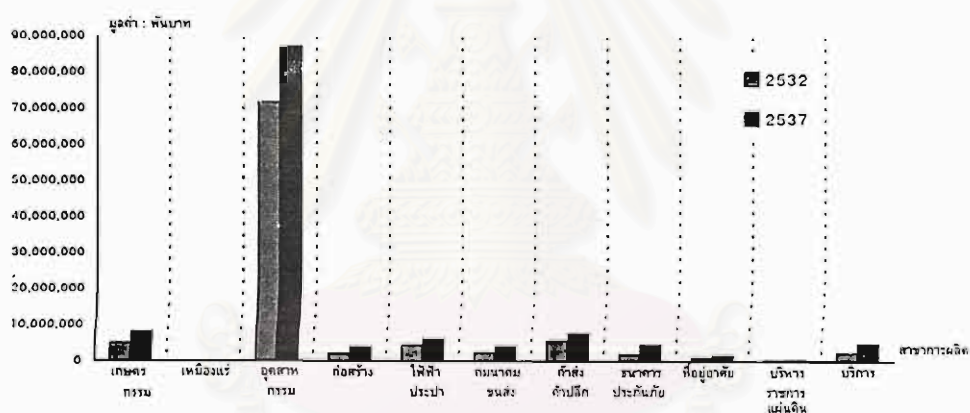
ที่มา : ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนภูมิที่ 3.2 แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนร้อยละของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม ภาคกรุงเทพฯ และปริมณฑล กับจังหวัดสมุทรปราการ รายสาขาการผลิต ในปี พ.ศ. 2532 และ พ.ศ. 2537

ที่มา : กองบัญชาประชาชนชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนภูมิที่ 3.3 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามสาขาการผลิต เปรียบเทียบ พ.ศ. 2532 และ 2537 ณ. ราคาคงที่ พ.ศ. 2531

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บายไม่อนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานที่ก่อให้เกิดมลพิษในจังหวัดสมุทรปราการ โดยได้ออกเป็นประกาศกระทรวงฯ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 12 ธันวาคม 2538 เป็นต้นไป ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อธุรกิจภาคอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นยังมีสาเหตุอื่น ๆ ที่ทำให้ภาคอุตสาหกรรมชะลอตัวลง เช่น การส่งเสริมของรัฐบาลที่ให้กระจายออกไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ หรือการปรับอัตราค่าจ้างแรงงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตสูงขึ้น จึงมีการย้ายฐานการผลิตไปยังแหล่งอื่น ๆ ที่มีต้นทุนแรงงานถูกกว่า นอกจากนี้ปัญหามลภาวะ ปัญหาที่ดินมีราคาแพง การคมนาคมขนส่งและบริการสาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่ขาดทรุดโทรมและกระจายไปให้ไม่ทั่วถึง ก็เป็นปัจจัยที่ทำให้การลงทุนภาคอุตสาหกรรมลดลง ดังนั้นเมื่อภาคอุตสาหกรรมมีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในอัตราที่ลดลง ก็ส่งผลกระทบต่อสาขาการผลิตอื่น ๆ โดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคการค้าซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับภาคอุตสาหกรรม

3.2.4 ลักษณะทางประชากร

จังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2532 ทั้งสิ้น 829,412 คน และเพิ่มขึ้นเป็น 948,233 คนในปี พ.ศ. 2539 มีอัตราการเพิ่มของประชากรโดยเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2532-2539 ร้อยละ 2.05 ต่อปี มีความหนาแน่นของประชากรในปี 2539 โดยเฉลี่ย 944 คนต่อตารางกิโลเมตร (ตารางที่ 3.4)

อำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดได้แก่ อำเภอพระประแดง 2,769 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาคือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ 2,161 คนต่อตารางกิโลเมตร ส่วนอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุด คือ อำเภอบางบ่อมีประมาณ 330 คนต่อตารางกิโลเมตร (แผนที่ 3.3)

เหตุที่อำเภอเมืองสมุทรปราการมีประชากรมากที่สุด เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของจังหวัดทั้งในด้านการบริหาร พาณิชยกรรม การบริการ และเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ อีกทั้งเป็นย่านที่พักอาศัยอีกด้วยเช่นเดียวกับอำเภอพระประแดง ในขณะที่อำเภออื่น ๆ กำลังเป็นพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาเป็นเมืองมากขึ้น

เมื่อพิจารณาโครงสร้างประชากรรายอายุของจังหวัดสมุทรปราการในช่วงปี พ.ศ. 2539 นั้นพบว่าประชากรมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในช่วงอายุตั้งแต่ 5-9 จนถึง 25-29 ปี โดยเฉพาะในช่วงอายุ 10-14 ปี จนถึง 25-29 ปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัยแรงงาน มีโครงสร้างอายุในสัดส่วนค่อนข้างสูง แต่ในขณะที่เดียวกันตั้งแต่ช่วงอายุ 30-34 ปี จนถึงช่วง 70-74 ปี โครงสร้างอายุประชากรมีแนวโน้มลดลง และเพิ่มขึ้นเมื่ออายุมากกว่า 74 ปีขึ้นไป (แผนภูมิที่ 3.4)

3.2.5 ลักษณะทางสังคม

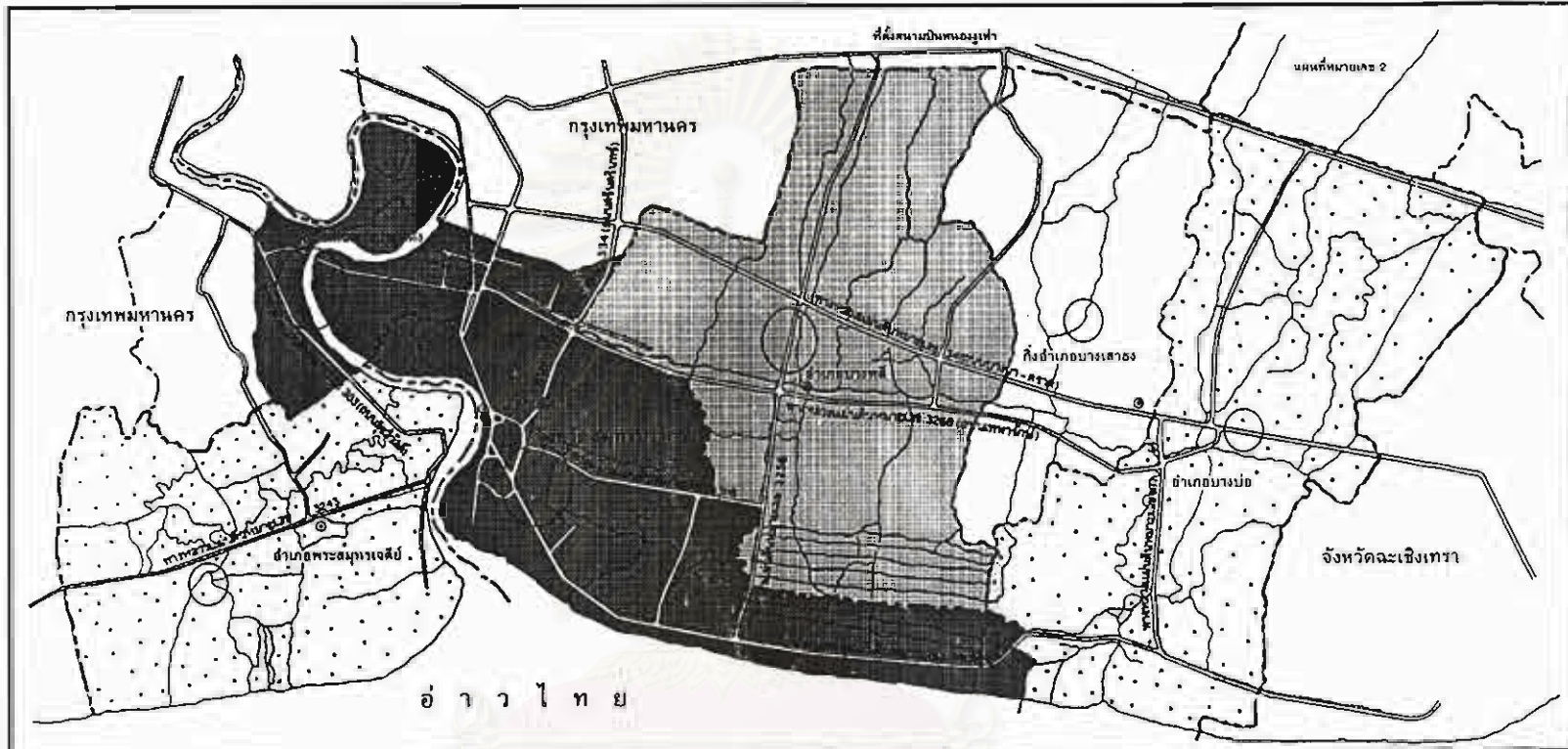
ตารางที่ 3.4 แสดงพื้นที่ จำนวนประชากร ความหนาแน่น อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรรายอำเภอ พ.ศ. 2532 และ 2539

เขตการปกครอง	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนประชากร (คน)				ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)		อัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ย (%)	จำนวนบ้าน	
		พ.ศ. 2532	สัดส่วน%	พ.ศ. 2539	สัดส่วน%	พ.ศ.2532	พ.ศ.2539		พ.ศ.2532	พ.ศ.2539
1. อำเภอเมืองสมุทรปราการ	190.557	329,824	39.77	502,768	50.58	1,731	2,638	7.49	101,484	154,697
2. อำเภอพระประแดง	73.42	195,822	23.61	119,644	12.04	2,667	1,630	-5.56	53,797	55,851
3. อำเภอบางพลี	259.992	143,307	17.28	154,362	15.53	551	594	1.10	60,723	65,407
4. อำเภอบางบ่อ	245.007	85,138	10.26	86,637	8.72	347	354	0.25	19,892	20,242
5. อำเภอพระสมุทรเจดีย์	120.378	75,321	9.08	80,138	8.06	626	666	0.91	20,922	22,260
6. กิ่งอำเภอบางเสาธง	114.79		0.00	50,441	5.07	-	439	0.00		16,813
รวมจังหวัด	1,004.14	829,412	100.00	993,990	100.00	826	990	2.83	256,818	335,270

หมายเหตุ : กิ่งอำเภอบางเสาธง ได้ถูกยกฐานะขึ้นในปี พ.ศ. 2538

ที่มา : ส่วนกลางทะเบียนราษฎร สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

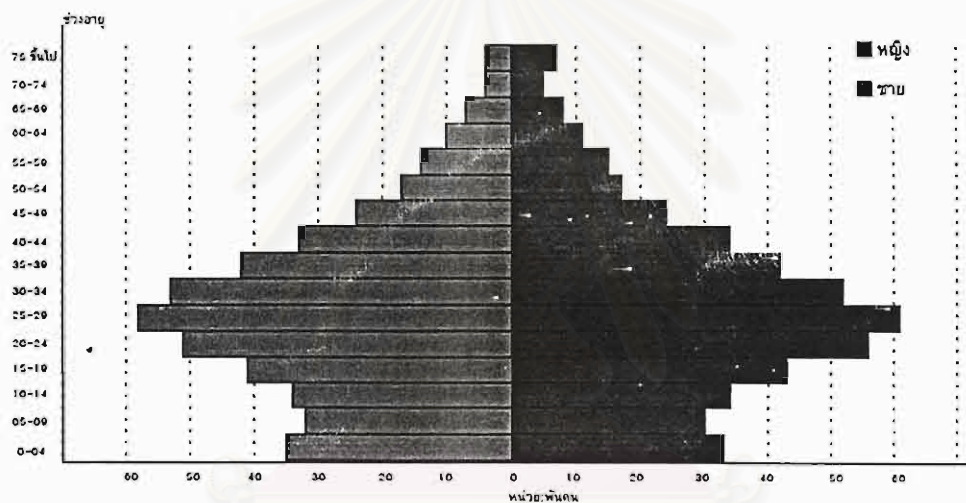
แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในย่านอุตสาหกรรมพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แผนที่ 3.3

แสดง ขนาดและความหนาแน่นของประชากรในจังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. 2539

สัญลักษณ์ :

● มากกว่า 200,000 คน	⊙ 50,000 - 100,000 คน	<p>มากกว่า 1,000 คน/ตร.กม. 500 - 1,000 คน/ตร.กม. น้อยกว่า 500 คน/ตร.กม.</p>
○ 100,001 - 200,000 คน	○ น้อยกว่า 50,000 คน	
ความหนาแน่นประชากร		

มาตราส่วน

แผนภูมิที่ 3.4 แสดงโครงสร้างประชากรรายอายุของจังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. 2539

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
การคาดประมาณประชากรจำแนกตามหมวดอายุ เพศ และ จังหวัด พ.ศ. 2538 - 2544

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2.5.1 การศึกษา

เมื่อพิจารณาในระดับจังหวัดนั้น พบว่า จังหวัดสมุทรปราการมีสถานศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยการศึกษาในระบบโรงเรียนมีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น 270 แห่ง จำนวนครูผู้สอน 7,935 คน และจำนวนนักเรียน 176,090 คน ส่วนการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีทั้งการสอนด้านวิชาชีพและการศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งในปัจจุบันการให้บริการด้านการศึกษานับว่าพอเพียง

สำหรับในระดับอุดมศึกษา ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งเปิดสอนทั้งในสาขาบริหารธุรกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและในปีการศึกษา 2541 มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญก็จะมาเปิดใหม่อีกแห่งหนึ่ง ทั้งนี้นับได้ว่าการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษานี้จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดในอนาคตได้เป็นอย่างดี โดยนอกจากจะรองรับการศึกษาด้านพื้นฐานและวิชาชีพแล้ว ยังสอดคล้องกับการพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การบริการที่จะเกิดขึ้นในจังหวัดต่อไป

สำหรับการให้บริการทางการศึกษาด้านอื่น ๆ นั้น จังหวัดสมุทรปราการจัดมีทั้งห้องสมุดประชาชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์วัฒนธรรม แหล่งข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรม และศูนย์เยาวชน ตั้งกระจายในทุกอำเภอของจังหวัดด้วย

ตารางที่ 3.5 จำนวนสถานศึกษา ครู นักเรียน ในระบบโรงเรียนแยกตามสังกัด

หน่วยงาน/สถานศึกษา	จำนวนสถานศึกษา	ครู	นักเรียน	ครู:นักเรียน
1.สปจ.สมุทรปราการ	148	3,142	65,240	1 : 20
2.สศจ.สมุทรปราการ	22	1,832	39,020	1 : 21
3.ร.ร.เอกชน-สายสามัญ	86	2,114	54,378	1 : 25
4.ร.ร.เอกชน-อาชีวศึกษา	3	128	2,157	1 : 16
5.วิทยาลัยเทคนิค	2	203	4,792	1 : 23
6.เทศบาล (2 แห่ง)	8	294	6,886	1 : 23
7.ม.หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	1	222	3,617	1 : 16
รวมทั้งจังหวัด	270	7,935	176,090	

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. 2539

3.2.5.2 การศาสนา

ในปี 2539 จังหวัดสมุทรปราการมีพุทธศาสนิกชน 880,103 คน

(ร้อยละ 93.95) จำนวนวัด 122 แห่ง เป็นพระอารามหลวง 4 วัด คือ วัดกลางวรวิหาร วัดโปรดเกษเชษฐาราม วัดโพชนัดพลเสพย์ราชวรวิหารและวัดทรงธรรมวรวิหาร และมีวัดราษฎร์ 117 วัด ส่วนศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ประชาชนบางส่วนนับถือ โดยมีชาวมุสลิม 37,753 คน (ร้อยละ 4.03) จำนวนมัสยิด 10 แห่ง และคริสเตียน 18,878 คน (ร้อยละ 2.02) จำนวนโบสถ์ 5 แห่ง

3.2.5.3 การสาธารณสุข

การพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของจังหวัด มีผลกระทบต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อมและประชากร ซึ่งมีผลทำให้สภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชนเปลี่ยนไป

ในด้านการบริการสาธารณสุขของรัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาล ทั้งของรัฐและเอกชนมากมาย โดยแบ่งออกเป็น

1. สถานบริการสาธารณสุขของรัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ จำนวน 7 แห่ง และสถานอนามัยประจำตำบลอีก 59 แห่ง
2. สถานพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงอื่น ๆ 5 แห่ง
3. สถานพยาบาลเอกชน ได้แก่ โรงพยาบาล สถานผดุงครรภ์ โพลีคลินิค ที่มีเตียงรับคนไข้ไว้ในจำนวน 29 แห่ง สถานพยาบาลที่ไม่มีเตียงรับคนไข้ จำนวน 197 แห่ง

นอกจากนี้ยังมีร้านขายยาและสถานที่ผลิตยาทั้งแผนโบราณ และแผนปัจจุบันอีกหลายแห่งด้วย

สำหรับการให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนในจังหวัดนั้นถ้าพิจารณาเฉพาะบุคลากรทางการแพทย์ของภาครัฐ จะพบว่ามียอดบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรของจังหวัด ดังนี้

ตารางที่ 3.6 จำนวนบุคลากรทางด้านสาธารณสุข จำแนกภาครัฐ เอกชน ของจังหวัด
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2538

บุคลากรทางการแพทย์/สาธารณสุข	จำนวน	อัตราส่วน : ประชากร	จำนวนบุคลากร (คน)	
			ภาครัฐบาล	ภาคเอกชน
แพทย์	175	1 : 27,067	15	130
ทันตแพทย์	27	1 : 87,002	14	13
เภสัชกร	36	1 : 101,503	12	24
พยาบาลวิชาชีพ	457	1 : 4,545	268	189
พยาบาลเทคนิค	254	1 : 5,487	222	32
เจ้าหน้าที่พยาบาล	208	1 : 7,858	155	53
เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน	231	1 : 5,342	228	3
ทันตภิบาล	12	1 : 101,503	12	0
เตียงผู้ป่วย	2,551	1 : 2,564	475	2,076

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข

นับว่าการให้บริการยังไม่เพียงพอกับความต้องการ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าธุรกิจด้านสถานพยาบาลของภาคเอกชนที่จัดตั้งขึ้นในจังหวัดสมุทรปราการ สามารถช่วยรองรับบริการด้านสาธารณสุขให้แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ความต้องการบริการด้านสาธารณสุขของจังหวัดสมุทรปราการยังคงมีมาก เนื่องจากมีแรงงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม และสถานประกอบการต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ต้องการการตรวจรักษาด้านสุขภาพอนามัยอยู่เสมอ อีกทั้งต่อไปในอนาคตจังหวัดสมุทรปราการจะเป็นศูนย์กลางด้านพาณิชยกรรม ธุรกิจการค้า ซึ่งจะส่งผลให้บริการด้านสาธารณสุขต้องมีการขยายตัวเพื่อรองรับความต้องการของประชาชนที่เพิ่มมากขึ้นในจังหวัดอีกด้วย

3.2.6 ปัญหาที่สำคัญของจังหวัดสมุทรปราการ

จังหวัดสมุทรปราการมีอัตราความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ และการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีโรงงานอุตสาหกรรมกว่า 4,000 แห่ง หมู่บ้านจัดสรร ชุมชน ศูนย์การค้าต่าง ๆ จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วแต่การเติบโตด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างไม่มีระบบแบบแผนขาดการวางผังเมืองทำให้มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่อย่างกระจัดกระจายก่อให้เกิดปัญหามลภาวะสิ่งแวดล้อมและการจราจรตามมา ดังนี้ (สรุปจากบรรยายสรุป จังหวัดสมุทรปราการ ,2540 : 29)

3.2.6.1 ปัญหาน้ำท่วม

สภาพน้ำท่วมที่เกิดขึ้นในพื้นที่เกิดขึ้นเนื่องจาก พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ส่วนใหญ่จะรุนแรงตามบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทั้งสองด้าน (ด้านตะวันออกและตะวันตก) สภาพน้ำท่วมแบ่งเป็น 2 ระยะคือ

ช่วงปกติ (ระหว่างกลางเดือนธันวาคมถึงกลางเดือนกันยายน) ภาวะน้ำท่วมจะเกิดขึ้นบริเวณพื้นที่ชายฝั่ง มีระดับความรุนแรงน้อยเนื่องจากมีสาเหตุจากอิทธิพลการขึ้นลงของน้ำทะเลแต่เพียงอย่างเดียว โดยท่วมเป็นปกติทุกเดือน คิดเฉลี่ยเดือนละ 7-8 วัน แต่ท่วมวันละ 1-3 ชั่วโมง มีระดับความสูงจากพื้นดินโดยเฉลี่ยประมาณ 10-30 เซนติเมตร ในบริเวณชายฝั่งแม่น้ำและ 80 เซนติเมตรในบริเวณชายฝั่งทะเล และจะรุนแรงขึ้นถ้าเกิดฝนตกในช่วงระยะเดือนสิงหาคมและกันยายน

ช่วงน้ำเหนือหลากและน้ำทะเลหนุนสูง (ระหว่างกลางเดือนกันยายนถึงกลางเดือนธันวาคม) เป็นภาวะน้ำท่วมที่รุนแรงที่สุด เนื่องจากระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาและระดับน้ำทะเลสูง รวมทั้งเป็นระยะที่มีปริมาณฝนตก เนื่องจากดีเปรสชัน ประกอบกับน้ำที่ผันจากกรุงเทพฯ และน้ำเหนือที่ผันเข้าพื้นที่สมุทรปราการตามแนวโครงการพระราชดำริ และมีโอกาสที่จะเกิดสภาพน้ำท่วมต่อเนื่องเป็นระยะเวลาานาน ถ้าฝนตกหรือการผันน้ำจากพื้นที่ตอนบนอย่างต่อเนื่อง

สาเหตุของปัญหา

1. การทรุดตัวของแผ่นดิน ทำให้ระดับพื้นดินต่ำกว่าระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา
2. เกิดจากอิทธิพลของน้ำทะเลหนุน
3. รางและท่อระบายน้ำมีไม่ต่อเนื่องตามถนน ตรอกซอย บางแห่งไม่มีท่อระบายน้ำ
4. คลองระบายน้ำดินเขิน และมีสิ่งก่อสร้างกีดขวางเป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำออกสู่อ่าวน้ำ

3.2.6.2 ปัญหาน้ำเสีย

น้ำเสียจากชุมชน น้ำเสียจากอุตสาหกรรม และน้ำเสียจากการเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ ในเขตจังหวัดสมุทรปราการมีปริมาณทั้งสิ้นวันละ 405,000 ลูกบาศก์เมตร จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งน้ำ ซึ่งจะมีการเน่าเสียของน้ำในคลองสำโรง คลองบางนางเกร็ง คลองบางปิ้ง คลองมหาหงษ์ เป็นต้น น้ำในลำคลองเหล่านี้จะมีสีดำ และ เน่าเหม็นในช่วงฤดูแล้ง นอกจากนี้ปัญหามลภาวะน้ำเสียบริเวณป่าชายเลนใกล้กับโรงงานฟอกหนัง กม.ที่ 30 และ กม.ที่ 34 ถนนสุขุมวิท พบว่ามีปัญหารุนแรงเพราะว่าบริเวณป่าชายเลนต้นไม้ถูกทำลายลงไปจนเหลือน้อยมาก น้ำทะเล

บริเวณนั้นมีสีดำเป็นบริเวณกว้าง สาเหตุจากการปล่อยน้ำจากโรงฟอกหนังลงไปบริเวณย่าน
อุตสาหกรรมที่มีความหนาแน่นสูง ประเภทของโรงงานอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสีย ได้แก่

- บริเวณถนนสุขสวัสดิ์และถนนปู่เจ้าสมิงพราย อุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิด
ปัญหาน้ำเสีย ได้แก่ อุตสาหกรรมทอผ้า ฟอกย้อม พิมพ์ผ้า อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรม
ชุบโลหะ หลอมโลหะ อุตสาหกรรมเคมีต่าง ๆ โดยบริเวณถนนสุขสวัสดิ์มีปัญหาน้ำเสียที่รุนแรงจากโรง
งานทอผ้าและฟอกย้อม

- บริเวณถนนท้ายบ้าน และถนนสุขุมวิท อุตสาหกรรมที่สำคัญ ๆ ได้แก่
อุตสาหกรรมฟอกหนัง ปลายีน อาหาร อุตสาหกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสียและกลิ่นน้ำรั่วคาว

สาเหตุของปัญหา

1. ด้านที่ตั้ง

1.1 ขาดผังเมืองในการจัดระเบียบของเมืองที่ครอบคลุมทั้งในเขตและ
นอกเขตเทศบาล ทำให้การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในช่วงที่ผ่านมาเป็นไปอย่างไม่เป็นระเบียบ
(หมายเหตุ เริ่มตั้งแต่ปี 2537 จังหวัดสมุทรปราการ ได้ถูกประกาศให้เป็นเขตควบคุมมลพิษและมี
กฎหมายผังเมือง ซึ่งอาจจะทำให้ในอนาคตอาจจะมีปัญหาด้านมลพิษน้อยลง)

1.2 ข้อจำกัดด้านพื้นที่ในการขยาย หรือสร้างระบบกำจัดของเสียจาก
กระบวนการผลิต เนื่องจากกระบวนการผลิตที่มีอยู่เสื่อมประสิทธิภาพ ล้าสมัย โดยเฉพาะย่าน
อุตสาหกรรมที่มีการตั้งมาเป็นเวลานานบริเวณสุขสวัสดิ์และถนนปู่เจ้าสมิงพราย เป็นต้น

2. ด้านกฎหมายและการควบคุม

2.1 ขาดความต่อเนื่องในการควบคุมดูแลให้เป็นไป ตามกฎระเบียบ
เนื่องจากการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมไม่สอดคล้องกับบุคลากรที่มีอยู่ ประกอบกับการขาดแคลน
บุคลากรผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคนิคต่าง ๆ ในการควบคุมดูแลโรงงานอุตสาหกรรม

2.2 ขาดการประสานงานการควบคุมปัญหาสิ่งแวดล้อม ระหว่าง
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านผู้ประกอบการและประชาชน

3.1 ผู้ประกอบการโรงงาน พยายามหลีกเลี่ยงที่จะเดินระบบบำบัด
น้ำเสียจากโรงงาน เนื่องจากต้นทุนสูง

3.2 ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูล
ลงแหล่งน้ำต่าง ๆ (หมายเหตุในปี 2537 จังหวัดสมุทรปราการได้มีกฎหมายมารองรับปัญหาเกี่ยว

กับสิ่งแวดล้อมอยู่ 2 ฉบับคือ กฎหมายที่ประกาศให้จังหวัดสมุทรปราการเป็นเขตควบคุมมลพิษและกฎหมายผังเมือง ซึ่งอาจทำให้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมดีขึ้น)

3.2.6.3 ปัญหาการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอย

ในพื้นที่เขตจังหวัดสมุทรปราการมีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งขนาดเล็กและใหญ่ รวมกันประมาณ 4,000 แห่ง มีการย้ายถิ่นฐานของประชาชนเข้ามาอยู่ในพื้นที่ เพื่อทำงานในโรงงาน อุตสาหกรรมและประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากการสำรวจในปี พ.ศ. 2537 พบว่าจังหวัดสมุทรปราการมีประชากร 948,233 คน ในพื้นที่ 1,004.10 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นความหนาแน่น 944 คนต่อตารางกิโลเมตร และยังมีประชากรอีกเป็นจำนวนมากที่เข้ามาปฏิบัติงานในโรงงาน อุตสาหกรรมและไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร คาดว่าจำนวนไม่น้อยกว่า 200,000 คน ทำให้เกิดขยะมูลฝอยเป็นจำนวนถึง 8,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ปัจจุบันการเก็บขยะยังไม่สามารถเก็บได้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพที่ต่ำพอ ยิ่งทำให้จำนวนขยะตกค้างเพิ่มสูงขึ้น

สาเหตุของปัญหา

1. อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการกำจัดและเก็บขยะไม่เพียงพอ
2. พื้นที่ใช้สำหรับการกำจัดขยะมูลฝอยมีไม่เพียงพอ
3. บุคลากรทางด้านการรักษาความสะอาดมีไม่เพียงพอ
4. ขาดความร่วมมือจากประชาชนในการรักษาความสะอาด มีการทิ้งขยะลงบนถนน ทางเท้า ที่สาธารณะและอื่น ๆ

3.2.6.4 ปัญหาน้ำประปา

เกิดการขยายตัวของประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้น้ำประปาไม่พอกับการบริโภค โรงงานอุตสาหกรรมนิยมสูบน้ำบาดาลมาใช้ เนื่องจากค่าใช้จ่ายต่อลูกบาศก์เมตรของน้ำบาดาลถูกกว่าน้ำประปา และคุณภาพน้ำบาดาลมีความเหมาะสมกว่าน้ำประปาในการนำมาใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม จึงก่อให้เกิดปัญหาแผ่นดินทรุดตามมา

3.2.6.5 ปัญหาการจราจร

เกิดจากการจราจรคับคั่งและความไม่สะดวกในการคมนาคมของ ประชาชนตามจุดต่าง ๆ ในเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างกรุงเทพมหานครกับภาคตะวันออกในเส้นทางถนนสุขุมวิท ถนนบางนา-ตราด และการจราจรคับคั่งในเส้นทางย่านอุตสาหกรรมและชุมชนธุรกิจที่อยู่อาศัยบริเวณ

ถนนศรีนครินทร์ ถนนเทพารักษ์ ถนนปู่เจ้าสมิงพราย ถนนบางบึง-แพรกษา และถนนแยกจากถนนสุขสวัสดิ์เข้าอำเภอบางพลี

3.2.7 โครงการพัฒนาที่สำคัญของจังหวัดสมุทรปราการ

3.2.7.1 โครงการก่อสร้างท่าอากาศยานสากลกรุงเทพฯ แห่งที่ 2 (หนองจุกเห่า) โดยรัฐบาลกำหนดเป้าหมายให้สนามบินแห่งนี้เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางอากาศ โทรคมนาคม การท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้มีส่วนส่งเสริมการพัฒนาจังหวัดให้กลายเป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจการค้าและการบริการด้วย

3.2.7.2 โครงการทางหลวงวงแหวนรอบนอกด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมระหว่างบางปะอิน-บางพลี และช่วยอำนวยความสะดวกในการเป็นเส้นทางสัญจรและคมนาคมขนส่งระหว่างภาคเหนือ ภาคกลางสู่ภาคตะวันออกเฉียงใต้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

3.2.7.3 โครงการทางหลวงกรุงเทพฯ-ชลบุรีสายใหม่ เป็นเส้นทางจากกรุงเทพมหานครผ่านจังหวัดสมุทรปราการในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งสนามบินหนองจุกเห่าสู่จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นผลดีและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกับพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

3.2.7.4 โครงการทางด่วนระยะที่ 3 เชื่อมการคมนาคมระหว่างกรุงเทพมหานครกับจังหวัดสมุทรปราการ โดยเป็นการเชื่อมต่อกับทางด่วนสายบางนาปัจจุบัน เข้าสู่ตัวจังหวัดสมุทรปราการ ทั้งนี้จะเป็นการอำนวยความสะดวกในการติดต่อสัญจรไปมาและขนส่งวัตถุดิบของอุตสาหกรรม ตลอดจนผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ไปยังศูนย์กลางของประเทศคือ กรุงเทพมหานคร ได้สะดวกขึ้น

3.2.7.5 โครงการขยายและปรับปรุงกิจการประปา ปัจจุบันน้ำประปาซึ่งสมุทรปราการได้รับบริการจากการประปานครหลวง ไม่สามารถกระจายได้ทั่วถึง และเพียงพอต่อความต้องการทั้งภาคอุตสาหกรรมและการอุปโภค บริโภคของประชากรทั่วไป ในอนาคตการประปานครหลวงได้เล็งเห็นความสำคัญของโครงการสนามบินหนองจุกเห่า ซึ่งจะมีสวนสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาในด้านอุตสาหกรรม ธุรกิจ การค้าและที่อยู่อาศัย เจริญเติบโตขึ้นในจังหวัดสมุทรปราการ โดยได้จัดทำแผนการปรับปรุงกิจการประปาเพื่อให้สามารถบริการ และรองรับกลุ่มผู้บริโภคต่าง ๆ โดยมีโครงการก่อสร้างโรงสูบน้ำลาดกระบัง สถานีสูบน้ำบางพลี อันจะช่วยเพิ่มปริมาณการสูบน้ำในอนาคตให้เพียงพอต่อความต้องการในการใช้น้ำ

3.2.7.6 โครงการระบบบำบัดน้ำเสียรวมระยะที่ 1 เนื่องจากจังหวัดสมุทรปราการ

ถูกกำหนดเป็นเขตควบคุมมลพิษ ดังนั้นกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม จึงได้จัดทำแผนระบบบำบัดน้ำเสียรวมระยะที่ 1 ขึ้น เพื่อบำบัดน้ำเสียอันเกิดจากกิจการ ทางเศรษฐกิจ และการอุปโภคของประชาชนในเขตจังหวัดสมุทรปราการทั้งฝั่งตะวันตกและตะวันออก ของแม่น้ำเจ้าพระยา โดยเฉพาะเขตพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองสูงและประชากรหนาแน่น

3.2.7.7 โครงการป้องกันน้ำท่วม จังหวัดสมุทรปราการตั้งอยู่ปลายสุดของแม่น้ำ เจ้าพระยา สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ติดทะเล ทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้อิทธิพลของน้ำทะเลและ แม่น้ำเจ้าพระยา กรมโยธาธิการจึงได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและป้องกันน้ำเค็ม โดยเฉพาะ บริเวณสองฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ บริเวณตัวเมืองสมุทรปราการ ตั้งแต่ริมฝั่งแม่น้ำจนถึงแนว คันกันน้ำตามพระราชดำริด้านตะวันออก (ถนนตำรุ-บางพลี) และฝั่งอำเภอกระประแดงตั้งแต่ริม ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาถึงถนนประชาอุทิศ และโครงการผนังกันน้ำท่วมและน้ำเค็มบริเวณบางกระเจ้าและ บริเวณตำรุ-วัดโคกการาม

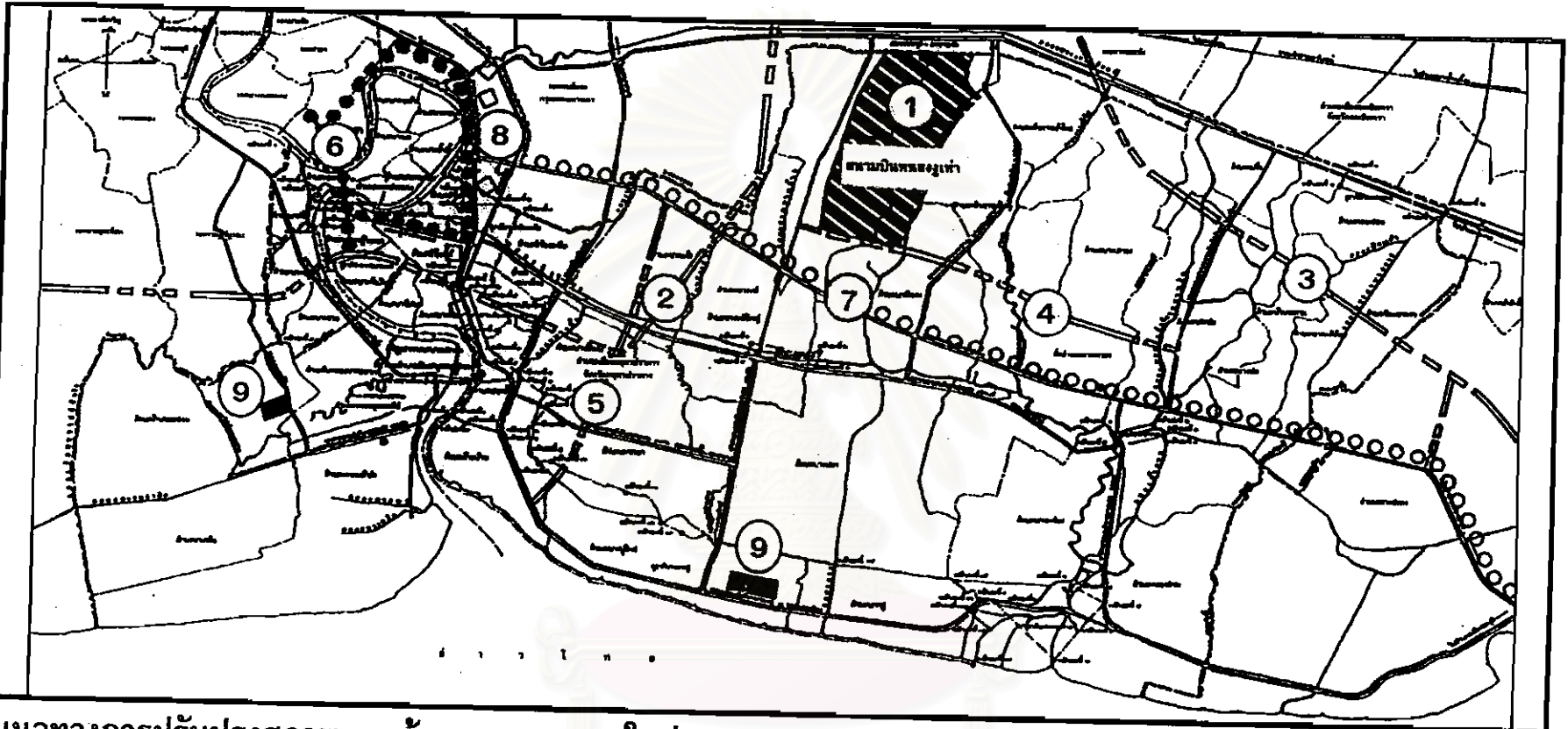
3.2.7.8 โครงการสวนกลางมหานคร ครอบคลุมพื้นที่ด้านทิศเหนือซึ่งมีแม่น้ำ เจ้าพระยาล้อมรอบอยู่เป็นรูปคล้ายกระเพาะหมูในเขตตำบลบางกระเจ้า โดยบริเวณนี้รัฐได้ ประกาศ ให้เป็นพื้นที่สีเขียวและจัดพื้นที่บางส่วนทำเป็นสวนกลางมหานครซึ่งจัดได้ว่าเป็นโครงการสวน สาธารณะที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ ปัจจุบันกำลังดำเนินงานโครงการสวนกลางมหานครเฉลิมพระเกียรติ ระยะที่ 1 คาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือนเมษายน 2541

3.2.7.9 โครงการก่อสร้างถนนวงแหวนอุตสาหกรรม เป็นโครงการแก้ไขปัญหายจราจร ในบริเวณเขตอุตสาหกรรมของจังหวัดสมุทรปราการ และจะช่วยให้การกระจายสินค้าจากท่าเรือคลอง เเตยเป็นไปอย่างรวดเร็ว ในขณะที่การขนส่งสินค้าสู่ท่าเรือก็จะสะดวกขึ้นด้วย โครงการหลักนี้ ประกอบด้วย โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณพระประแดง จากปลายถนนปู่เจ้า สมิงพรายไปอำเภอกระประแดงและข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาไปบรรจบถนนพระรามที่ 3 และมีทางแยกลง ไปบรรจบถนนนครเขื่อนขันธ์ และโครงการปรับปรุงถนนทางรถไฟสายเก่า (เดลินิวส์ , ธันวาคม 2540)

3.3 ลักษณะทั่วไปของอำเภอกระประแดง

3.3.1 ลักษณะทางกายภาพของอำเภอกระประแดง

อำเภอกระประแดงเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสมุทรปราการ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของ จังหวัดสมุทรปราการ มีพื้นที่ครอบคลุมบริเวณริมสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตอนปลายเหนืออ่าวไทย ห่าง จากตัวจังหวัดสมุทรปราการประมาณ 10 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 73.42 ตารางกิโลเมตร มี อาณาเขตดังนี้

แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในย่านอุตสาหกรรมพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

แผนที่ 3.4

แสดง โครงการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ

- สัญลักษณ์ :**
- เขตเมืองเก่า
 - เขตเมืองใหม่
 - เขตพัฒนา
 - เขตอุตสาหกรรม
 - สวนสาธารณะในเขตเมือง
 - สวนสาธารณะในเขตพัฒนา
 - = ระบายน้ำ
 - = ระบายน้ำ, คลอง
 - เขตเทศบาล
 - เขตสุขาภิบาล
 - = ทางหลวง, ๓๓๓
 - = ทางรถไฟ
 - ① สถานีขนส่งผู้โดยสาร
 - ② ทางหลวงวงแหวนรอบนอก
 - ③ ทางหลวงกรุงเทพ-ชลบุรี(สายใหม่)
 - ④ ถนนโครงการสาย ๗๔
 - ⑤ ถนนโครงการสาย ๗๕
 - ⑥ ถนนวงแหวนอุตสาหกรรม
 - ⑦ ระบบทางด่วนสายบางนา-บางปะกง
 - ⑧ ระบบทางด่วนชั้นที่ 3 (เขตพระประแดง-สมุทรปราการ)
 - ⑨ โครงการระบบบำบัดน้ำเสียรวม ระบบที่ 1

มาตราส่วน
0 0.5 1 2 3 4 km

ที่มา : สำนักงานผังเมืองจังหวัดสมุทรปราการ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	เขตยานนาวาและเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

อำเภอพระประแดงแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 15 ตำบล (177 หมู่บ้าน) ดังนี้

- (1) ตำบลตลาด (2) ตำบลบางพิง (3) ตำบลบางจาก
- (4) ตำบลบางครุ (5) ตำบลทรงคนอง (6) ตำบลบางยอ
- (7) ตำบลบางกระสอบ (8) ตำบลบางน้ำผึ้ง (9) ตำบลบางกอบัว
- (10) ตำบลบางกระเจ้า (11) ตำบลบางหญ้าแพรก (12) ตำบลบางหัวเสือ
- (13) ตำบลสำโรง (14) ตำบลสำโรงกลาง (15) ตำบลสำโรงใต้

มีเทศบาล 3 แห่ง ดังนี้

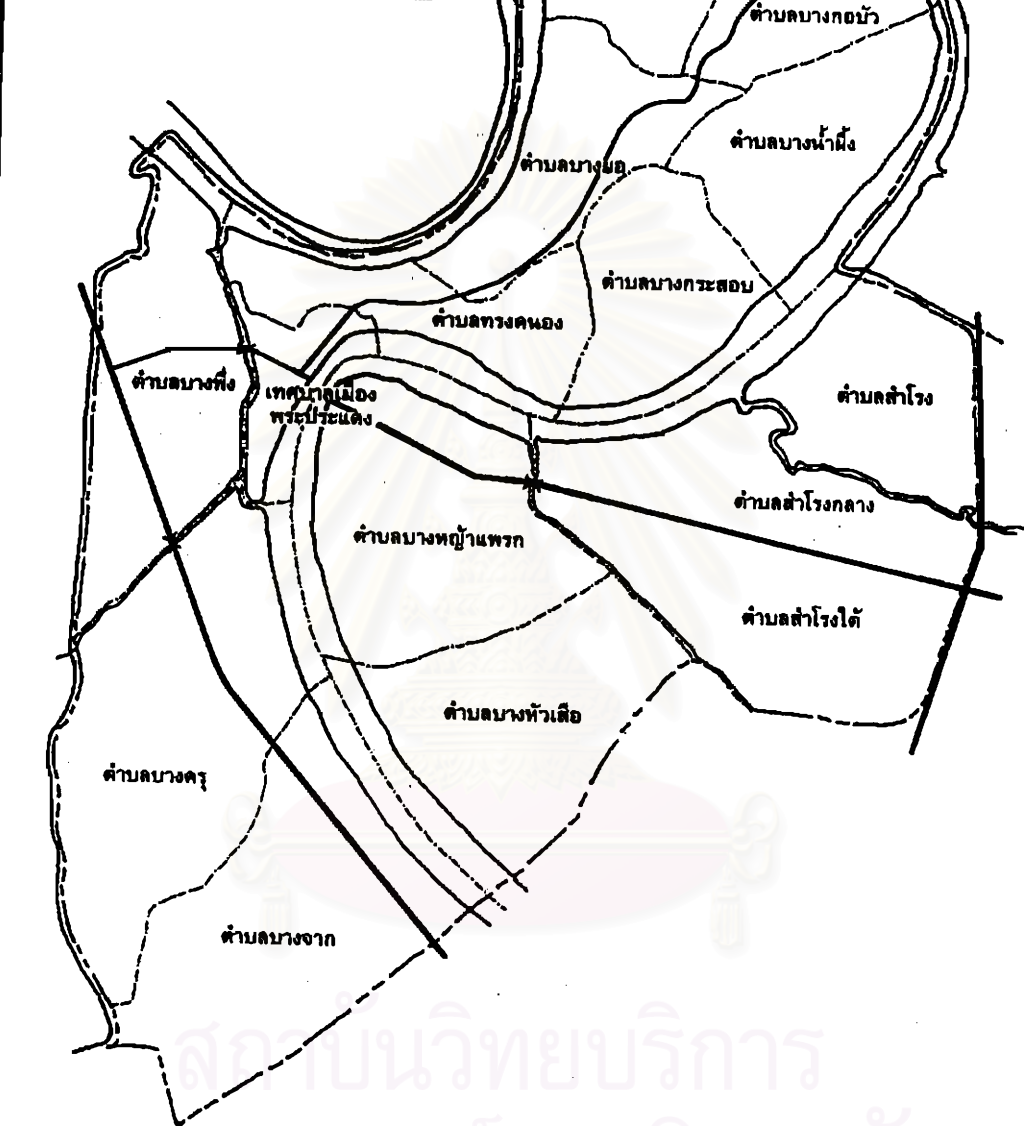
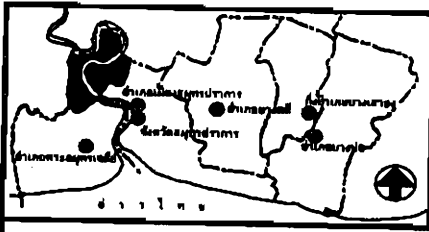
- (1) เทศบาลเมืองพระประแดง ประกอบด้วยพื้นที่ 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลตลาด
- (2) เทศบาลตำบลลัดหลวง ประกอบด้วยพื้นที่ 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางพิง ตำบลบางจาก และตำบลบางครุ
- (3) เทศบาลตำบลสำโรงใต้ ประกอบด้วยพื้นที่ 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลสำโรงใต้ ตำบลสำโรง ตำบลสำโรงกลาง ตำบลบางหญ้าแพรก และตำบลบางหัวเสือ

มีองค์การบริหารส่วนตำบล 6 แห่ง ดังนี้

- (1) องค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง
- (2) องค์การบริหารส่วนตำบลบางยอ
- (3) องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระสอบ
- (4) องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง
- (5) องค์การบริหารส่วนตำบลบางกอบัว
- (6) องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระเจ้า

3.3.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอพระประแดง เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน ความลาดชันไม่เกิน 1% ลักษณะของที่ราบบริเวณนี้จึงเป็นที่ราบซึ่งได้รับอิทธิพลจากน้ำทะเลเป็นประจำ (Active tidal plat) น้ำทะเลจะเข้ามาท่วมพื้นที่ขณะน้ำขึ้นโดยผ่านเข้ามาตามคลองระดับพื้นที่โดยเฉลี่ยสูงกว่าระดับน้ำทั่วไปประมาณ 50-60 เซนติเมตร ที่ดินส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรม และบริเวณริมแม่น้ำส่วนใหญ่เป็นป่าจาก ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมกระจายตัวตามแนวข้างถนนปู่เจ้าสมิงพรายและถนนสุขสวัสดิ์ ซึ่งเป็นถนนสายหลัก

แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในย่านอุตสาหกรรมพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง	อำเภอพระประแดง และ ที่ตั้งตำบล	แผนที่ 3.5
สัญลักษณ์ :	----- เขตอำเภอ ----- เขตตำบล	น
ที่มา :	สำนักงานผังเมืองจังหวัดสมุทรปราการ	มาตรฐาน 0 0.5 1 2 กม

3.3.3 ลักษณะภูมิอากาศ

อำเภอพระประแดงเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดสมุทรปราการ จึงได้รับอิทธิพลของลมทะเลและลมมรสุมอยู่ตลอดเวลา อากาศจึงไม่ร้อนจัดหรือไม่หนาวจัด ความชื้นในอากาศสูงสภาพอากาศเป็นไปตามฤดูกาล

ฤดูร้อน	เริ่มต้นจากเดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม
ฤดูฝน	เริ่มต้นจากเดือนมิถุนายน ถึง เดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	เริ่มต้นจากเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์

ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนตุลาคม อำเภอพระประแดง จะอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเดือนตุลาคม ยังมีโอกาสได้รับพายุไต้ฝุ่นและพายุไซร่อน ซึ่งก่อตัวในทะเลจีนใต้ทำให้ฝนตกหนัก ส่วนในเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ สภาพอากาศในช่วงนี้อยู่ภายใต้ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งปริมาณน้ำฝนจะมีน้อยลง จะมีหมอกหนา ลงจัดเป็นครั้งคราว แต่ก็ในช่วงที่น้ำเหนือป่า น้ำทะเลหนุน ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดภาวะน้ำท่วมได้เช่นกัน

3.3.4 ลักษณะทางธรณีวิทยา

ลักษณะโครงสร้างทางธรณีวิทยาของบริเวณอำเภอพระประแดง เกิดจากการทรุดตัวของพื้นที่บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างช่วงปลายยุค Tertiary และการตกตะกอนทับถม ตลอดจนช่วงเวลาของยุค Quaternary-Reumt จนเกิดเป็นที่ราบดินตะกอนลุ่มแม่น้ำ (Alluvium) ลักษณะดินเป็นดินเหนียวและดินโคลน มีความสามารถในการรับน้ำหนักต่ำ บริเวณอำเภอพระประแดงเป็นดินชุดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นดินที่เกิดจากตะกอนแม่น้ำข้างต้น เป็นดินสีก เนื้อดินเป็นดินเหนียว มีน้ำทะเลท่วมถึง อุ่มน้ำได้ดี ลักษณะดินเป็นดินเค็ม จึงไม่เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชบางชนิด เช่น มะพร้าว เนื่องจากบริเวณนี้ยังคงได้รับอิทธิพลจากน้ำทะเลอยู่

3.3.5 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการที่เป็นพื้นที่อูริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเหนืออ่าวไทย เรือสินค้าขนาดใหญ่สามารถแล่นเข้าออกได้ พื้นที่ส่วนใหญ่จึงกลายเป็นแหล่งลงทุนภาคอุตสาหกรรม มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่เป็นจำนวนมากถึงประมาณร้อยละ 36.14 รองจากอำเภอเมืองสมุทรปราการ แต่พื้นที่ส่วนที่เหลือโดยเฉพาะด้านทิศเหนือ ซึ่งมีแม่น้ำเจ้าพระยาล้อมรอบอยู่เป็นรูปคล้ายกระเพาะหมู ประชาชนในพื้นที่ยังคงประกอบอาชีพทำสวนผลไม้เป็นส่วนใหญ่ และพื้นที่บริเวณนี้ทั้งหมดภาครัฐได้

ประกาศให้เป็นพื้นที่สีเขียว พร้อมทั้งได้จัดพื้นที่บางส่วนทำเป็นสวนกลางมหานคร เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ

จากการเปรียบเทียบลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินในปี พ.ศ. 2527 กับปี พ.ศ. 2537 (ตารางที่ 3.7) อาจแบ่งประเภทของการใช้ที่ดินในอำเภอพระประแดงได้ 5 ประเภทคือ

3.3.5.1 การใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย

การใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยในปี 2527 มีขนาด 6.625 ตารางกิโลเมตรและเพิ่มเนื้อที่เป็น 13.58 ตารางกิโลเมตรในปี พ.ศ. 2537 หรือคิดเป็นร้อยละ 18.5 ของการใช้ที่ดินในอำเภอพระประแดงทั้งหมด ลักษณะการตั้งถิ่นฐานจะกระจุกตัวหนาแน่นในเขตศูนย์กลางชุมชน ซึ่งเป็นย่านการค้าและเป็นการตั้งถิ่นฐานพักอาศัยดั้งเดิม ส่วนบริเวณรอบนอกห่างจากศูนย์กลางชุมชนออกไป จะมีย่านพักอาศัยในที่ดินจัดสรร หมู่บ้านจัดสรร ตามแนวถนนสายหลักของจังหวัด ส่วนพื้นที่รอบนอกจะเป็นการอยู่อาศัยดั้งเดิมของประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่จากลักษณะโดยรวมแล้ว สามารถแยกประเภทของการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยได้เป็น 3 ประเภทคือ

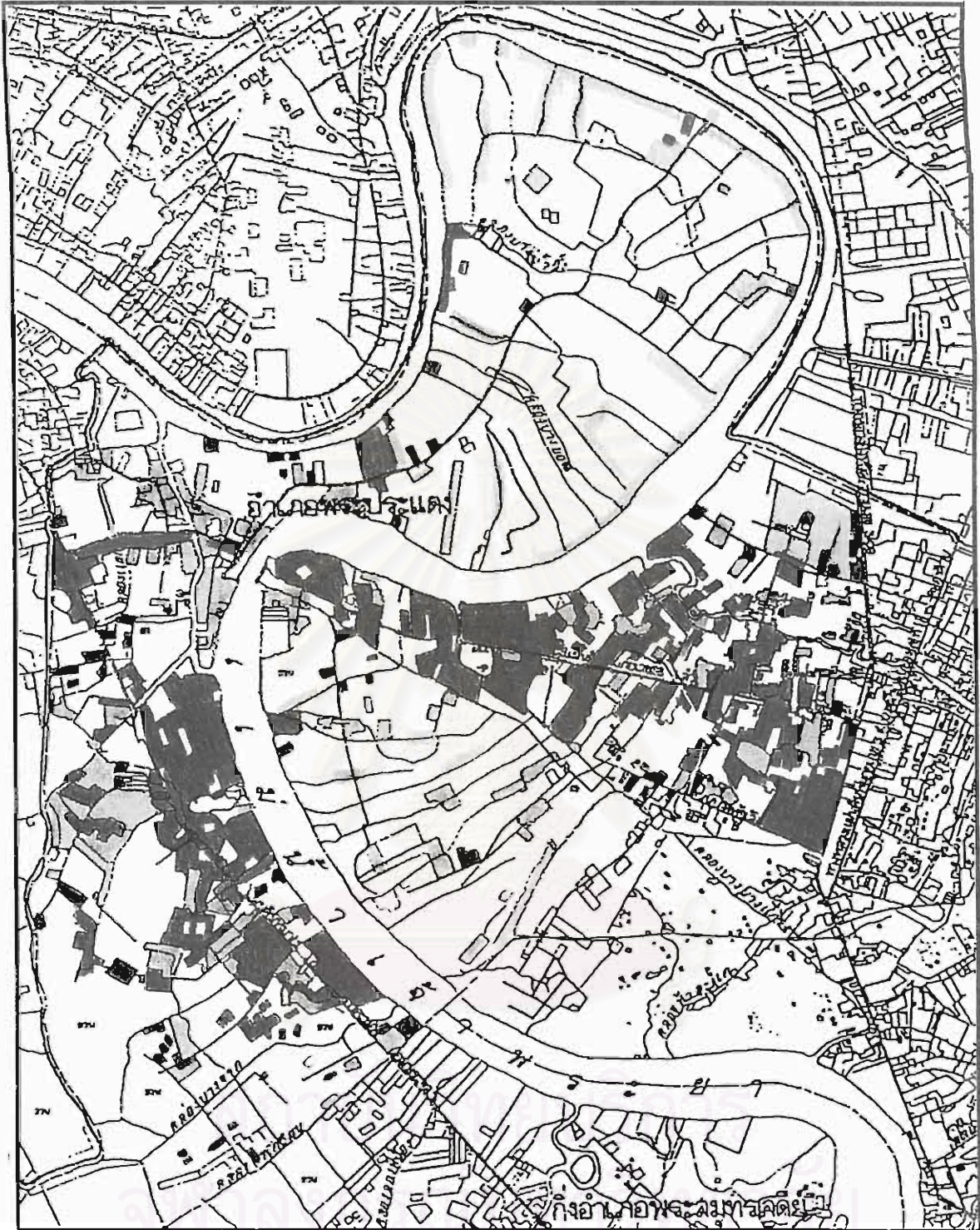
1. ที่อยู่อาศัยแบบเบาบาง จะกระจายทั่วไปตามพื้นที่ทำกินของเกษตรกรในบริเวณเกษตรกรรมบางกระเจ้า และ เขตเกษตรกรรมในตำบลบางหัวเสือ และ บางหญ้าแพรก

2. ที่อยู่อาศัยประเภทหนาแน่นปานกลาง จะเป็นกลุ่มบ้านที่เกาะกันตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ เช่น วัด โรงเรียน ตามพื้นที่เกษตรกรรมหรือแยกถนนที่มาตัดกัน ซึ่งได้แก่บริเวณตำบลบางจาก บางครุและบางพึ่ง

3. ที่อยู่อาศัยประเภทหนาแน่นมาก จะอยู่ในเขตเทศบาลเมืองพระประแดง เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของอำเภอจึงทำให้มีการตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างหนาแน่น ส่วนคามที่ว่างของโรงงานอุตสาหกรรมหรือตามที่สาธารณะ เช่นบริเวณริมคลอง ส่วนใหญ่เป็นห้องให้เช่า ลักษณะทรุดโทรมอยู่ท่ามกลางกองขยะและน้ำคร่ำ รองรับคนงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมใกล้ ๆ ทำให้เกิดแหล่งสลัมเล็ก ๆ กระจายอยู่ทั่วไป

3.3.5.2 การใช้ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมและคลังสินค้า

การใช้ที่ดินประเภทนี้สามารถมองเห็นได้ชัดที่สุด คิดเป็นพื้นที่ 7.225 ตารางกิโลเมตรในปี 2527 และเพิ่มขึ้นเป็น 15.767 ตารางกิโลเมตรในปีพ.ศ. 2537 หรือคิดเป็นร้อยละ 21.48 โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมดั้งเดิม โรงสีข้าว โรงงานทอผ้า โรงงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและผลิตอาหารและอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเช่น

แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในย่านอุตสาหกรรม
พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง การใช้ประโยชน์ที่ดินในอำเภอพระประแดง พ.ศ. 2527 แผนที่ 3.6

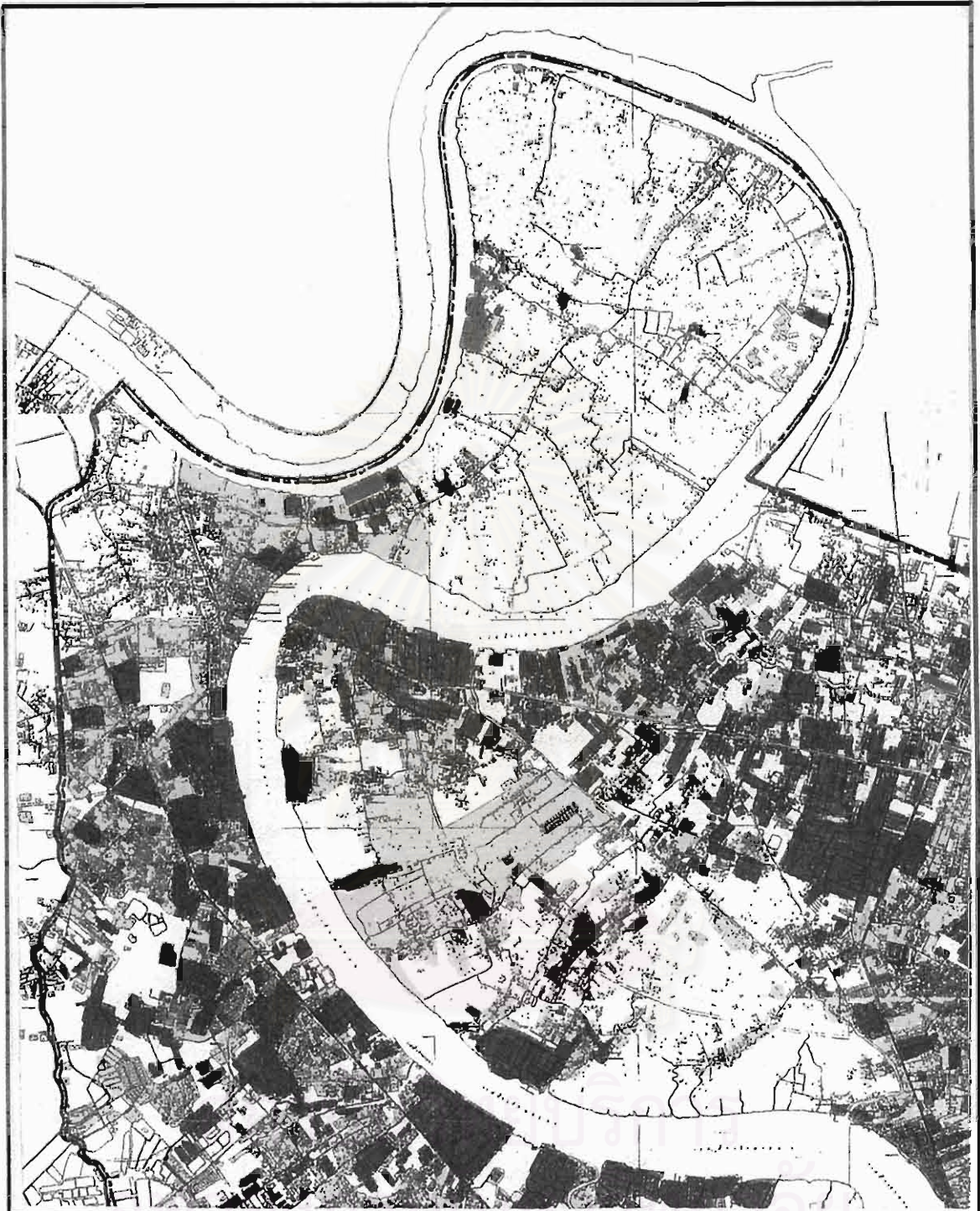
สัญลักษณ์ :

<p> ที่อยู่อาศัย</p> <p> พาณิชยกรรม</p>	<p> เกษตรกรรม</p> <p> อุตสาหกรรม</p>
---	--------------------------------------

น

มาตราส่วน
0 0.5 1 2 กม

ที่มา : สำนักงานผังเมืองจังหวัดสมุทรปราการ

**แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในย่านอุตสาหกรรม
พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ**

แสดง การใช้ประโยชน์ที่ดินในอำเภอพระประแดง พ.ศ. 2537

แผนที่ 3.7

สัญลักษณ์ :

- ที่อยู่อาศัย
- เกษตรกรรม
- พาณิชยกรรม
- อุตสาหกรรม

มาตราส่วน
0 0.5 1 2 กม.

ที่มา : สำนักงานผังเมืองจังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 3.7 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินของอำเภอพระประแดง พ.ศ. 2527 และ พ.ศ. 2537

ประเภทการใช้ที่ดิน	พ.ศ. 2527(ตร.กม.)	ร้อยละ	พ.ศ. 2537 (ตร.กม.)	ร้อยละ	อัตราการเปลี่ยนแปลง
พื้นที่อยู่อาศัย	6.625	10.19	13.58	18.5	34.99
อุตสาหกรรมและคลังสินค้า	7.225	11.11	15.767	21.48	39.41
พาณิชยกรรม	0.763	1.173	0.788	1.073	1.09
เกษตรกรรมและที่โล่งว่าง	49.107	75.5	41.965	57.16	-4.85
อื่น ๆ	1.32	2.03	1.32	1.798	0.00
รวมทั้งสิ้น	65.04	100	73.42	100	4.29

ที่มา : กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน และ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การผลิตอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ ฯลฯ โดยส่วนใหญ่จะตั้งอยู่อย่างหนาแน่นเป็นแนวยาวเรียงรายตามริมถนนปูเจ้าสมิงพราย ถนนสุขสวัสดิ์และถนนซอยที่มีสภาพดี ประปนไปกับพื้นที่สวนและบ้านพักอาศัยโดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ที่อยู่ระหว่างแนวถนนกับริมแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตตำบลสำโรงใต้ ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางครุและตำบลบางจาก ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการขนส่งวัตถุดิบและสินค้า ขนาดการใช้พื้นที่และลักษณะอาคารขึ้นอยู่กับประเภทของอุตสาหกรรม ส่วนมากเป็นโรงงานขนาดเล็ก ก่อสร้างด้วยคอนกรีตและหลังคาโครงเหล็กชั้นเดียว ยกเว้นบางแห่งที่เป็นที่พักคนงานจะมีความสูง 2-3 ชั้น อาคารโรงงานที่สร้างด้วยไม้ยังพบอยู่ได้บ้าง แต่จะมีสภาพทรุดโทรมเนื่องจากเป็นโรงงานเก่า การใช้เนื้อที่ของโรงงานมักจะประปนกันไปทั้งอาคารผลิตสินค้า เก็บวัตถุดิบ ที่พักคนงาน และสำนักงาน ยกเว้นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่จะแยกการใช้เนื้อที่ลักษณะต่าง ๆ ออกจากกัน โดยมากโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ริมน้ำมักเป็นโรงงานขนาดใหญ่ มีท่าเรือรับส่งสินค้าและคลังสินค้าเพื่อใช้ประโยชน์ภายในโรงงานเองและบางแห่งมีบริการสำหรับโรงงานอื่น ๆ ด้วย สินค้าส่วนใหญ่เป็นเศษเหล็ก เหล็กกล้า เคมีและเคมีภัณฑ์ ซึ่งเป็นวัตถุดิบนำเข้ามาจากต่างประเทศ ส่วนสินค้ารัฐพิธีที่เป็นผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม โดยมากจะเป็นการส่งออกนอกประเทศ

3.3.5.3 การใช้ที่ดินเพื่อพาณิชยกรรม

การใช้ที่ดินประเภทนี้ไม่เด่นชัดนักภายในพื้นที่ คิดเป็นพื้นที่ 0.763 ตารางกิโลเมตรในปี 2527 เพิ่มขึ้นเพียง 0.0396 ตารางกิโลเมตรในปี 2537 หรือคิดเป็นร้อยละ 1.09 ของพื้นที่ทั้งหมด เนื่องจากอำเภอมะนังอยู่ใกล้กรุงเทพมหานครและตัวเมืองสมุทรปราการ ประชาชนในท้องถิ่นจึงสามารถหาซื้อสินค้าและบริการจากแหล่งตลาดที่ใหญ่กว่าได้

ลักษณะร้านค้าพาณิชยกรรมโดยมากจะเป็นอาคารห้องแถว ซึ่งใช้เป็นที่พักอาศัยในอาคารเดียวกัน มีความสูงตั้งแต่ 2-4 ชั้น ตั้งอยู่ริมถนนสายหลัก สลับกับการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม ในอำเภอมะนัง โดยทั่วไปจะบริการแก่คนในท้องถิ่น และคนจากท้องถิ่นอื่นที่อยู่ใกล้เคียง เช่น จากกิ่งอำเภอมะนังเจดีย์ ส่วนใหญ่จะมาใช้บริการในตลาดเทศบาลเมืองมะนัง ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลางพาณิชยกรรมที่สำคัญและใหญ่ที่สุดในอำเภอ กิจกรรมพาณิชยกรรมยังเห็นเด่นชัดเกือบตลอดสองข้างทางถนนนครเขื่อนขันธ์ และบริเวณสามแยกมะนัง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการสัญจรไปมา มาก นอกจากนี้ยังมีศูนย์กลางพาณิชยกรรมระดับตำบลที่เห็นได้ชัดคือ ตลาดสดบางครุ และตลาดสดสำโรงใต้ สินค้าที่ขายส่วนมากเป็นอาหารสดและอาหารสำเร็จรูป การซื้อขายจะคึกคักในตอนเช้าและตอนเย็นโดยเฉพาะหลังเวลาเลิกงาน ลูกค้าโดยมากจะเป็นแรงงานของอุตสาหกรรมที่อยู่ใกล้เคียงและมีที่พักอาศัยอยู่ในละแวกใกล้ ๆ

สำหรับพื้นที่โล่งว่างจะพบได้ประปราย มักเป็นที่ดินที่อยู่ระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมและย่านพักอาศัย หรือในซอยที่อยู่ลึกเข้าไปที่ยังไม่มีการก่อสร้างโดยการเป็นพื้นที่ที่เจ้า

ของเว้นว่างไว้เพื่อจำหน่ายแก่นักลงทุนที่จะนำไปพัฒนาต่อ บางแห่งก็จะเป็นการจัดสรรที่โดยตัดซอยเข้าไปและมีสาธารณูปโภค คือ ไฟฟ้าและน้ำประปา เพื่อรองรับอุตสาหกรรมและบ้านพักอาศัยที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

3.3.5.4 การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและที่โล่งว่าง

เป็นการใช้ที่ดินที่พบได้มากที่สุด คือ ประมาณร้อยละ 75.50 หรือ 49.107 ตร.กม. ในปี 2537 ลดลงจากปี 2527 ถึง 7.142 ตารางกิโลเมตร เนื่องจากมีการเปลี่ยนการใช้ที่ดินไปเป็นประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า ที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรม

พื้นที่เกษตรกรรมเห็นได้ชัดบริเวณ 6 ตำบลในเขตบางกระเจ้า และในเขตตำบลบางหัวเสือ ลักษณะการทำเกษตรกรรมเป็นสวนผลไม้ปะปนกับพื้นที่อยู่อาศัยและโรงงานอุตสาหกรรมบางส่วน และที่พบเห็นได้ตลอดสองฝั่งถนนเพชรทิงส์โดยเฉพาะในพื้นที่ 6 ตำบลในเขตบางกระเจ้าก็คือ พื้นที่สีเขียว ที่ทางสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมได้สงวนไว้เพื่อสร้างสวนกลางมหานคร

3.3.5.5 การใช้ที่ดินประเภทอื่น ๆ

การใช้ที่ดินประเภทอื่น ๆ ในอำเภอพระประแดงมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย คือร้อยละ 2.03 หรือ 1.32 ตารางกิโลเมตรในปี พ.ศ.2527 ซึ่งเท่ากับในปี 2537 สามารถแบ่งประเภทการใช้ที่ดินได้ดังนี้

(1) สถานที่ราชการที่สำคัญในระดับอำเภอ ได้แก่ ที่ว่าการอำเภอ พระประแดงและสำนักงานเทศบาลพระประแดงซึ่งตั้งอยู่ติดกับตลาดเทศบาลตรงข้ามแพขนานยนต์ที่ข้ามฝั่งไปถนนปู่เจ้าสมิงพราย นอกจากนี้ยังมีกรมทรัพยากรธรณี โรงพยาบาลพระประแดง สถานีอนามัย สถานสงเคราะห์และฟื้นฟูอาชีพคนพิการ สถานีตำรวจพระประแดง ที่ทำการไปรษณีย์ โทรเลข สถานีไฟฟ้าย่อยต่าง ๆ รวมพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 0.275 ตารางกิโลเมตร

(2) ศาสนสถาน มีการกระจายตัวค่อนข้างสม่ำเสมอ พบเห็นได้ทั่วไปในอำเภอพระประแดง เนื่องจากพระประแดงเป็นเมืองเก่าแก่มีแหล่งชุมชนที่มีการพัฒนามานาน นอกจากวัดแล้ว ยังมีมัสยิดและโบสถ์อีก รวมการใช้ที่ดินประเภทนี้ประมาณ 0.450 ตารางกิโลเมตร

(3) สถาบันการศึกษา มีพื้นที่สถาบันการศึกษาประมาณ 0.595 ตารางกิโลเมตรมีสถาบันการศึกษาทั้งสังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติ เทศบาลและเอกชนรวมทั้งสิ้น 58 แห่ง

3.3.6 ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

3.3.6.1 การคมนาคมขนส่ง

สำหรับอำเภอพระประแดงนั้นมีเส้นทางติดต่อ ที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ต่าง ๆ ในจังหวัดสมุทรปราการ ที่สามารถใช้เส้นทางคมนาคมได้ 2 ทางคือ ทางบกและทางน้ำ

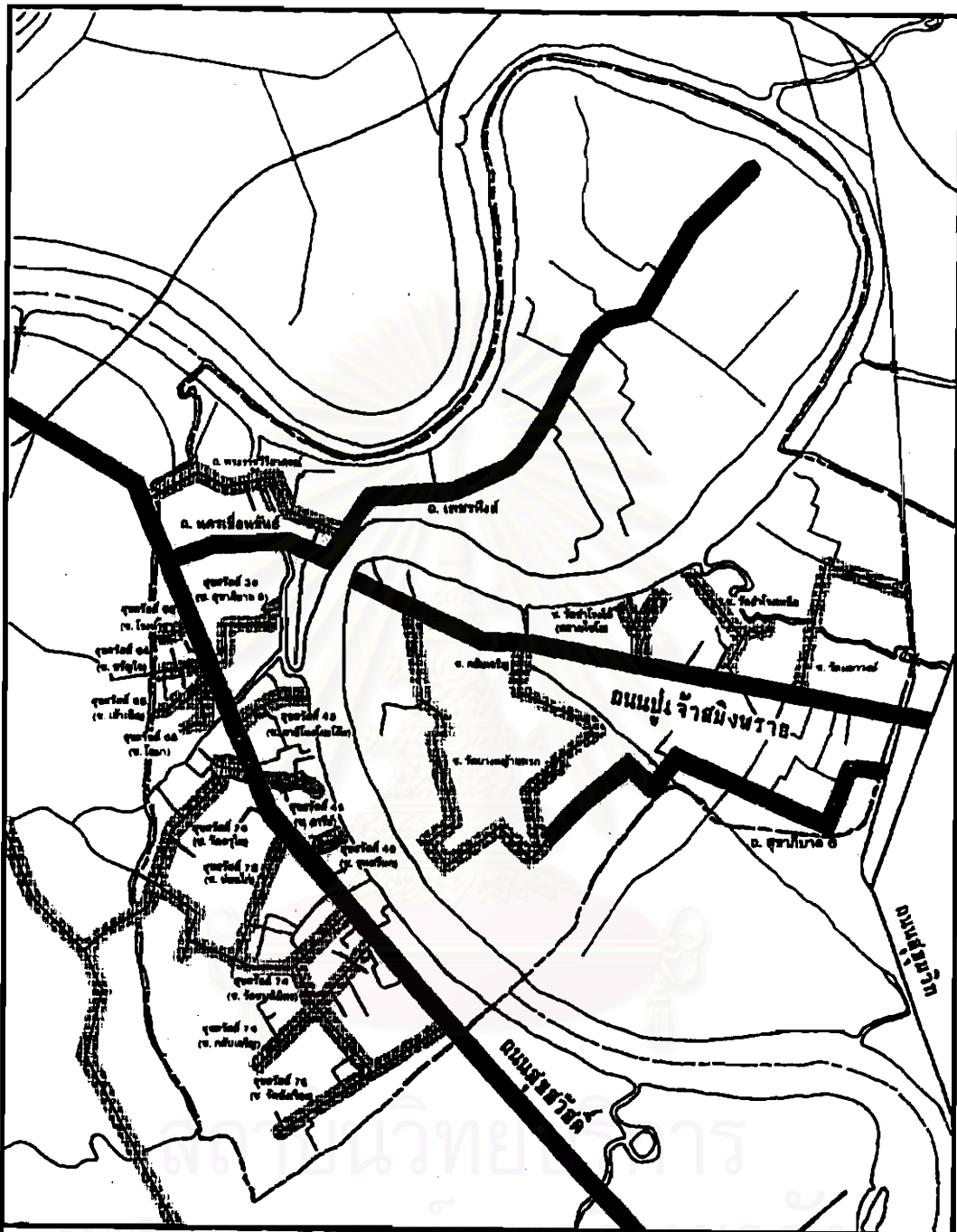
1. การคมนาคมขนส่งทางบก นอกจากจะมีถนนสายหลักที่เชื่อมโยงระหว่างอำเภอพระประแดงกับกรุงเทพมหานคร และอำเภออื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงแล้ว ยังมีถนนสายต่าง ๆ ที่เชื่อมติดต่อระหว่างตำบลภายในอำเภออีกด้วย (แผนที่ 3.8) ถนนสายสำคัญได้แก่

ก. ถนนปู่เจ้าสมิงพราย (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3113) แยกจากถนนสุขุมวิทในตำบลสำโรงเหนือ ตัดผ่านตำบลสำโรงใต้ ตำบลสำโรงกลาง และตำบลบางหญ้าแพรก ไปสิ้นสุดที่ท่าเรือโดยสารและแพขนานยนต์ที่บริการรับส่งผู้โดยสารและยานพาหนะระหว่างถนนปู่เจ้าสมิงพรายกับอำเภอพระประแดง ตรงข้ามกับที่ว่าการอำเภอพระประแดง ลักษณะของถนนปู่เจ้าสมิงพรายเป็นถนนคอนกรีต 4 ช่องทาง รวมระยะทางยาว 6.192 กิโลเมตร

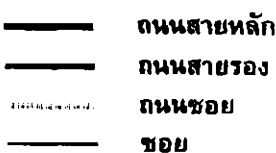

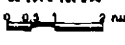
ข. ถนนสุขสวัสดิ์ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 303) เป็นถนนที่เริ่มต้นจากวงเวียนใหญ่ ตัดผ่านเขตราษฎร์บูรณะของกรุงเทพมหานคร ตำบลบางพิง บางครุ บางจาก ในอำเภอพระประแดง มีถนนแยกเข้าสู่ที่ว่าการอำเภอพระประแดง ถนนสุขสวัสดิ์ยาวไปถึงป้อมพระจุลจอมเกล้า แต่ก่อนจะถึงป้อมพระจุลจอมเกล้ามีถนนแยกไปยังองค์พระสมุทรเจดีย์ ซึ่งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตรงข้ามกับศาลากลางจังหวัดสมุทรปราการ และแยกไปยังที่ว่าการอำเภอพระสมุทรเจดีย์ซึ่งอยู่ติดทะเล

การใช้เส้นทางถนนสุขสวัสดิ์ สามารถเชื่อมโยงการติดต่อระหว่างอำเภอพระประแดงกับกรุงเทพมหานครฝั่งตะวันตก การติดต่อกับภาคตะวันตกสามารถใช้ถนนธนบุรี-ปากท่อ ที่แยกออกจากถนนสุขสวัสดิ์ในแขวงราษฎร์บูรณะ หรือใช้ถนนเพชรเกษมซึ่งเริ่มจากวงเวียนใหญ่ไปยังภาคใต้และภาคตะวันตกได้เช่นกัน

ถนนปู่เจ้าสมิงพรายและถนนสุขสวัสดิ์ถือเป็นเส้นทางสำคัญของอำเภอพระประแดง ในการติดต่อขนถ่ายลำเลียงวัตถุดิบและสินค้าของโรงงานอุตสาหกรรม โกดังสินค้า และไซโล ซึ่งตั้งอยู่อย่างหนาแน่นตลอดสายของถนน รวมทั้งในซอยสาขาภิบาลต่าง ๆ ที่แยกไปจากถนนสายหลักทำให้เกิดปัญหาจราจรติดขัดตลอดทั้งวัน เนื่องจากรถยนต์ที่ใช้เส้นทางดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นรถบรรทุกสินค้า ซึ่งมีความเร็วจำกัด ในช่วงเช้าและช่วงเย็นระหว่างเวลา 7.30-9.00 น. และ 16.00-18.00 น. ซึ่งเป็นช่วงที่พนักงานตามโรงงานและคลังสินค้าเข้าทำงานและเลิกงาน จะมีรถบัล

**แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในย่านอุตสาหกรรม
พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ**

แสดง ถนน และ ขอย ในอำเภอพระประแดง	แผนที่ 3.8
สัญลักษณ์ : 	
ที่มา : เทศบาลตำบลคลองเตย	มาตราส่วน

รับส่งพนักงานตลอดจนรถยนต์ส่วนบุคคล รถโดยสารประจำทางเพิ่มขึ้นทำให้การจราจรคับคั่งกว่าปกติ

ค. ถนนเพชรทิงส์ เป็นเส้นทางสายสำคัญที่ใช้ติดต่อระหว่างตำบลต่าง ๆ ในเขตบางกระบือ โดยแยกจากถนนนครเขื่อนขันธ์ ในเขตเทศบาลเมืองพระประแดง ตัดผ่านตำบลทรงคนอง ตำบลบางยอ ตำบลบางกระสอบ ตำบลบางน้ำผึ้ง ตำบลบางกระบือ และไปสิ้นสุดที่ท่าเรือเพชรทิงส์ ซึ่งใช้ข้ามไปยังท่าเรือคลองเตย ในเขตตำบลบางกอบัว ผิวจราจรจะมีทั้งส่วนที่ลาดยางและส่วนที่เป็นคอนกรีต โดยส่วนรวมมีคุณภาพดี แต่มีบางส่วนที่ชำรุด เช่น บริเวณเชิงสะพาน เนื่องจากเป็นถนนสายเดียวที่ใช้ในการติดต่อธุรกิจ และขนส่งวัตถุดิบเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรม และใช้โลบเมลิคพีซที่มีอยู่ในบริเวณนี้ ขนาดของถนนกว้างประมาณ 10 เมตร มีความยาวทั้งสิ้น 5.6 กิโลเมตร

นอกจากมีถนนเพชรทิงส์เป็นถนนสายหลักแล้ว ยังมีซอยย่อยแยกเข้าสู่ชุมชนและสวนในตำบลต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่มีสภาพเป็นดินลูกรัง บางซอยเป็นหินคลุก เช่น ซอยบัวพึ่งพัฒนา ที่แยกเข้าสู่ตำบลบางกอบัว ซอยบางกระบือที่ตัดเข้าสู่ตำบลบางกระบือ ส่วนซอยวัดกองแก้วและซอยท่านา ในเขตตำบลบางยอ มีผิวจราจรเป็นคอนกรีตกว้างและแข็งแรงเนื่องจากเป็นที่ตั้งของคลังสินค้าและไซโล ทำให้ต้องรับน้ำหนักบรรทุกที่ผ่านเข้าออก

ง. ถนนนครเขื่อนขันธ์ เป็นถนนลาดยางขนาด 2 ช่องทาง มีความยาวประมาณ 1.8 กิโลเมตร เชื่อมต่อกับถนนสุขสวัสดิ์ที่เป็นเส้นทางติดต่อกับกรุงเทพมหานคร มักจะมีปัญหาการจราจรติดขัด เนื่องจากเป็นถนนที่รองรับบรรทุกทุกที่ข้ามฝั่งมาจากถนนปู่เจ้าสมิงพรายโดยทางแพขนานยนต์ และเป็นเส้นทางที่เชื่อมระหว่างถนนสุขสวัสดิ์กับถนนเพชรทิงส์ ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม คลังสินค้าและไซโลขนาดใหญ่หลายแห่งริมถนนนครเขื่อนขันธ์ทั้งสองข้างทาง เป็นอาคารพาณิชย์กรรม ส่วนใหญ่ทำการค้าเกี่ยวกับอะไหล่รถยนต์ อุปกรณ์ก่อสร้าง เฟอร์นิเจอร์ และค้าไม้เก่า

นอกจากถนนสายสำคัญทั้ง 4 สายที่ได้กล่าวมา ยังมีถนนซอยอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงการเดินทางภายในตำบล เช่น ถนนบางหัวเสือ ที่แยกจากถนนปู่เจ้าสมิงพรายผ่านตำบลบางหญ้าแพรกเข้าสู่ตำบลบางหัวเสือ และสามารถเชื่อมกับซอยผูกมิตร ออกสู่ถนนรางรถไฟสายเก่าในตำบลสำโรงได้ ซอยมหาวงษ์ ซึ่งเชื่อมโยงพื้นที่ตอนเหนือของตำบลสำโรงได้ ซอยวัดขังเรือ ซอยวัดขมิ้นมิตร ในตำบลบางจาก ซึ่งสามารถเชื่อมติดต่อกับซอยวัดครุในตำบลบางครุได้ ถนนทรงธรรมซึ่งแยกจากถนนเจริญนคร ถนนซอยเหล่านี้ นอกจากจะทำให้การเดินทางในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นไปได้ทั่วถึงแล้ว ยังต้องรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมซึ่งอ้อมตัวมาจากถนนสายหลัก ถนนส่วนใหญ่จะมีขนาดเล็กและแคบ สภาพทรุดโทรม เนื่องจากมีรถบรรทุกขนาดใหญ่วิ่งเข้าออกไปมา

การเดินทางติดต่อธุระของประชาชนในอำเภอ นอกจากการใช้รถยนต์ส่วนตัวและพาหนะอื่นแล้ว ยังสามารถใช้บริการรถโดยสารประจำทางได้อีก คือ การให้บริการขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ และรถยนต์ของบริษัทเอกชนควบคู่กัน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3.8 ตลอดเวลาทั้งกลางวันและกลางคืน ส่วนตามตรอกและซอยต่าง ๆ ก็มีรถจักรยานยนต์รับส่งผู้โดยสารตลอดเวลา ทำให้การคมนาคมรวดเร็วขึ้น

2. การคมนาคมขนส่งทางน้ำ จากสภาพที่มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านแบ่งอำเภอพระประแดงออกเป็นสองฝั่ง และมีระบบคลองต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง ทำให้การคมนาคมทางน้ำที่มีมาตั้งแต่ในอดีต คงความสำคัญมาถึงปัจจุบัน คลองสำคัญ ๆ ในอำเภอพระประแดงได้แก่ คลองสำโรง คลองซุด คลองบางหญ้าแพรก คลองคูใหญ่แป้ว คลองตาเซี่ยะ คลองบางหัวเสือบน คลองบางโปรง และคลองบางฝ้าย ซึ่งเป็นคลองทางฝั่งตะวันออก ส่วนคลองทางฝั่งตะวันตก ได้แก่ คลองลัดหลวง คลองแขก คลองครุ คลองตายวง คลองบางจาก คลองท่าเกวียน คลองในเขตบางกระเจ้า ได้แก่ คลองบางกระเจ้า คลองบางน้ำผึ้ง คลองเจ้า คลองยายเอ็ด คลองบางยอ ฯลฯ (แผนที่ 3.9)

การใช้ประโยชน์จากแม่น้ำลำคลองในอำเภอพระประแดงสามารถแบ่งได้ดังนี้

ก. เพื่อใช้ในการเดินทาง การสัญจรไปมาเพื่อติดต่อธุระระหว่างพื้นที่ฝั่งตะวันออกและพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา จะอาศัยท่าเรือโดยสารรับส่งผู้โดยสารและแพขนานยนต์สำหรับยานพาหนะบรรทุกสินค้าและวัตถุดิบเพื่อการอุตสาหกรรม ซึ่งให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง ท่าเรือโดยสารและแพขนานยนต์ที่สำคัญในอำเภอพระประแดง ได้แก่

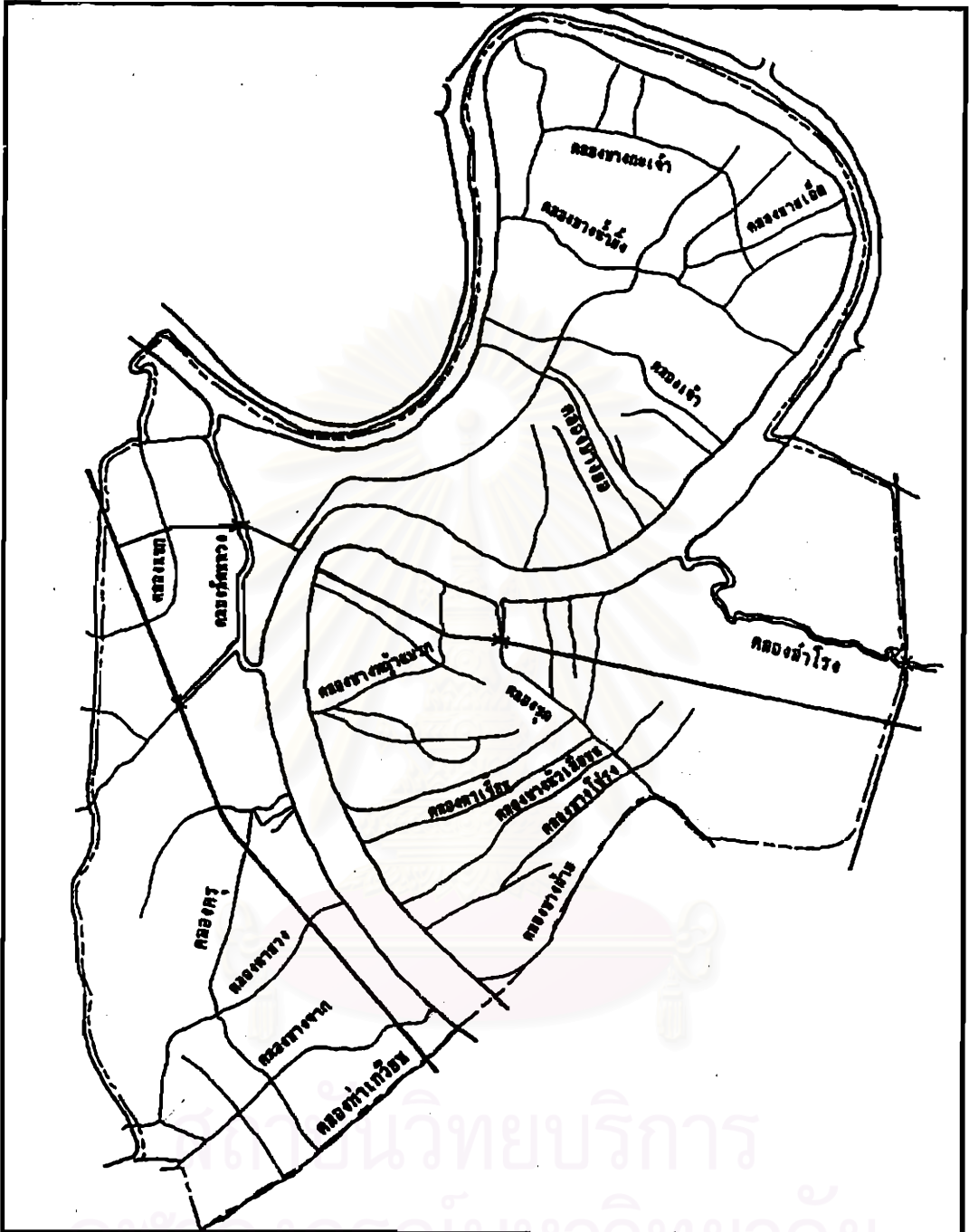
- ท่าเรือพระประแดง ตั้งอยู่ที่หน้าท่าว่าการอำเภอพระประแดง
- ท่าเรือข้ามฟากนาวาสุมทร เป็นแพขนานยนต์ใช้บรรทุกรถยนต์ข้ามฟากจากฝั่งถนนปู่เจ้าสมิงพรายไปยังฝั่งอำเภอพระประแดง
- ท่าเรือข้ามฟากเกตรา เป็นแพขนานยนต์เช่นกัน อยู่กับท่านาวาสุมทร
- ท่าเรืออ้ายโนะโมะโตะ บริเวณอำเภอพระประแดง ข้ามไปยังบริเวณท่าเรือวิบูลย์ศรี อำเภอเมืองสมุทรปราการ

เส้นทางคลองลัดหลวง เป็นทางสัญจรทางน้ำในฝั่งตะวันตกที่ได้รับความนิยมจากประชาชนเขตอำเภอพระประแดงและบริเวณใกล้เคียง จะมีเรือหางยาวรับส่งผู้โดยสารจากท่าเรือตลาดพระประแดงไปยังสาธุประดิษฐ์ กรุงเทพมหานครเป็นระยะทางประมาณ

ตารางที่ 3.8 แสดงเส้นทางรถโดยสารประจำทางของอำเภอพระประแดง

สายที่	ชื่อเส้นทาง	หมายเหตุ
1. รถโดยสารประจำทางขององค์การสื่อสารมวลชนกรุงเทพ		
2	สำโรง-ปากคลองตลาด	มีบริการรถปรับอากาศ, บริการทางด่วน
ปอ.4	รังสิต-พระประแดง	
6	พระประแดง-บางลำภู	มีบริการรถปรับอากาศ
ปอ.7	สำโรง-ท่าอากาศยานเจวีญ	
ปอ.8	ปากน้ำ-ท่าราชวรดิษฐ์	
ปอ.11	ปากน้ำ-สถานีขนส่งสายใต้ใหม่	มีบริการทางด่วน
ปอ.13	รังสิต-ปุเจ้าสมิงพราย	มีบริการทางด่วน , รถปรับอากาศพิเศษ
23	สำโรง-สี่เสาเทเวศน์	มีบริการทางด่วน
25	ปากน้ำ-ท่าช้างวังหลัง	
45	สำโรง-ราชประสงค์	มีบริการทางด่วน
82	พระประแดง-สะพานพุทธ	
86	พระประแดง-สะพานพุทธ	
102	ปากน้ำ-คลองเตย (ทางรถไฟสายเก่า)	มีบริการทางด่วน
116	สำโรง-สาทร	
138	บางซื่อ-พระประแดง	มีบริการทางด่วน
145	ปากน้ำ-สวนจตุจักร	มีบริการรถปรับอากาศ
2. รถโดยสารประจำทางภายในอำเภอ		
1011	อำเภอพระประแดง-บางกอบัว	บริษัทพระประแดง-บางกอบัว จำกัด
1012	วัดคูใน-วัดทุ่งครุ	บริษัทเพชรพลอยมุขขนส่ง จำกัด
1144	ท่าน้ำพระประแดง-สำโรง	บริษัทสมุทรปราการขนส่ง จำกัด
1146	พระประแดง-พระสมุทรเจดีย์	สหกรณ์บริการเดินรถพระประแดงเจดีย์ จำกัด
1202	สุขสวัสดิ์-ซอยวัดคู่สว่าง	บริษัทพรเทวินวัฒนา จำกัด
1203	สุขสวัสดิ์-ซอยวัดแค 2	ห้างหุ้นส่วนจำกัด วัดแคเดินรถ
1204	ปากซอยวัดใหญ่ (ด้านถนนสุขสวัสดิ์)-ทางแยกซอยวัดแหลมฟ้าผ่า	ห้างหุ้นส่วนจำกัด พระสมุทรทราเวลสปอร์ต
3. รถโดยสารขนาดเล็กภายในอำเภอ		
1800	ปากน้ำ-ซอยสมาคมฟอกหนัง (กม.30)	บริษัทสหการฟอกหนังขนส่ง จำกัด
3		
1800	สุขสวัสดิ์-ถนนสุขาภิบาล 14	ห้างหุ้นส่วนจำกัดสุชาติทราเวลสปอร์ต
9		
1801	ท่าน้ำพระประแดง-ถนนสุขาภิบาล 16	ห้างหุ้นส่วนจำกัดทองวิริยะ
0		

ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัดสมุทรปราการ

**แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในย่านอุตสาหกรรม
พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ**

แสดง คลองในอำเภอพระประแดง

แผนที่ 3.9

สัญลักษณ์ :

 คลองในอำเภอพระประแดง

มาตราส่วน

๑:๑๑,๑๑๑

450 เมตร การสัญจรจะคึกคักในช่วงเช้าและเป็นระหว่างเวลา 6.00-10.00 น. และ 16.00-19.00 น. จะมีเรือออกจากท่าทุก ๆ 3 นาที จากจำนวนเรือทั้งหมดประมาณ 40 ลำ

สำหรับบริเวณบางกระเจ้าในส่วนที่เป็นชุมชนอยู่ติดกับแม่น้ำ ยังคงใช้เรือหางยาวรับส่งคนภายในพื้นที่ และข้ามไปยังฝั่งกรุงเทพมหานคร ทำเรือที่สำคัญในเขตบางกระเจ้า ได้แก่

- ทำเรือเพชรหึงส์ อยู่ตรงปลายสุดของถนนเพชรหึงส์ ซึ่งเป็นปลายทางของรถโดยสารสาย 1011 วิ่งระหว่างอำเภอพระประแดง-บางกอบัว ทำเรือที่ใกล้เคียงกันอีกแห่งคือ ทำเรือของวัดบางกอบัว อยู่ห่างออกไป 500 เมตร แต่ใช้เฉพาะทำขึ้นเท่านั้น ทำเรือทั้ง 2 ทำนี้ข้ามฟากระหว่างวัดบางกอบัวและทำเรือวัดคลองเตย

- ทำเรือชอยบางกระเจ้า เป็นท่าเล็ก ๆ แต่มีประชาชนใช้บริการค่อนข้างมากเนื่องจากเป็นท่าที่อยู่ตรงข้ามกับทำเรือวัดคลองเตย ซึ่งมีเส้นทางของรถโดยสารประจำทางสาย 4 และสาย 74 ทำให้สะดวกในการเดินทางไปทำงานหรือติดต่อธุรกิจอื่น ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร

- ทำเรือวัดบางกระเจ้านอกเป็นท่าเรือวัดแต่ให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป ไม่มีเรือจอดคอย แต่จะมีเรือผ่านและแวะรับไปส่งยังท่าต่าง ๆ

- ทำเรือวัดบางน้ำผึ้งนอก มีเรือที่ใช้ข้ามฝั่งไปยังวัดบางนาในแขวงบางนา เขตพระโขนง ซึ่งเป็นจุดขึ้นลงของทางด่วนสายบางนา-ดินแดง หรือไปยังเขตต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร ประชาชนในละแวกตำบลบางน้ำผึ้งมาใช้บริการทำเรือนี้ทั้งสิ้น เนื่องจากสะดวกกว่าการออกไปใช้รถประจำทาง และการบริการทำเรือมีเกือบตลอดคืน

ข. เพื่อใช้ในการขนส่งสินค้า มีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเส้นทางสายหลักขนส่งวัตถุดิบและสินค้าให้กับโรงงานอุตสาหกรรม ไซโลและคลังสินค้า ซึ่งตั้งอยู่บนสองฝั่งของแม่น้ำนอกเหนือจากลำเลียงวัตถุดิบและผลผลิตไปยังตลาดในเขตจังหวัดสมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดอื่น ๆ ภายในประเทศแล้ว เรือสินค้าขนาดใหญ่ที่ขนส่งระหว่างประเทศก็จะผ่านน้ำของอำเภอพระประแดงเพื่อเทียบท่าที่ท่าเรือกรุงเทพฯ ส่วนคลองต่าง ๆ ในพื้นที่ปัจจุบันส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ในการขนส่งใด ๆ เนื่องจากลำคลองแคบและตื้นเขิน จะมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ยังใช้ขนส่งผลผลิตทางการเกษตรจากสวนมายังตลาดในอำเภอ

ค. เพื่อใช้ในการเกษตร ในสมัยก่อนการใช้ที่ดินส่วนใหญ่ของอำเภอ พระประแดงจะเป็นเกษตรกรรม ซึ่งมีทั้งการทำนาข้าว การทำสวนผักและสวนผลไม้ น้ำในลำคลองต่าง ๆ จึงมีความสำคัญสูงทางการเกษตรและการอุปโภค จนถึงปัจจุบันแม้ว่าพื้นที่เกษตรกรรมจะลดน้อยลงแต่ในส่วนที่เป็นเรือกสวนซึ่งอยู่ตอนในของพื้นที่ ชาวสวนก็ยังคงอาศัยน้ำจากแม่น้ำและลำคลองต่าง ๆ เพื่อการเกษตรกรรม

ง. เพื่อใช้เป็นทางระบายน้ำ นอกเหนือจากประโยชน์ต่าง ๆ ที่กล่าวมา ลำคลองต่าง ๆ ในอำเภอพระประแดงยังเป็นทางระบายน้ำของชุมชนต่าง ๆ ด้วย ทางระบายน้ำของคลองต่าง ๆ จะไหลลงสู่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นทางระบายน้ำที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ และจะไหลออกสู่อ่าวไทยในที่สุด แต่ปัจจุบันคุณภาพน้ำในแม่น้ำและลำคลองส่วนใหญ่เน่าเสีย เนื่องจากการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม น้ำทิ้งขยะจากชุมชน ทำให้ทางระบายน้ำอุดตัน เมื่อน้ำมีปริมาณมากขึ้นจึงเกิดการเน่าเสียท่วมในพื้นที่อำเภอพระประแดง ผลร้ายที่เกิดจากน้ำเสียนอกจากจะก่อให้เกิดมลภาวะทางด้านกลิ่นแล้ว น้ำเสียในคลองต่าง ๆ ก็ยังเป็นตัวทำลายความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่เกษตรกรรมด้วย

การคมนาคมทางน้ำ ส่วนมากจะมีเรือยนต์โดยสารและเรือยนต์บรรทุกสินค้า ตลอดจนเรือแจว เรือพาย ผ่านไปมาระหว่างตำบล-อำเภอ-จังหวัดเป็นประจำ ปัจจุบันการคมนาคมทางน้ำสะดวกรวดเร็ว เพราะมีเรือหางยาวคอยรับส่งผู้คนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำหรือริมคลองที่ไม่มีถนนเข้าถึง แต่คนส่วนใหญ่ก็นิยมใช้การคมนาคมทางบกมากกว่าทางน้ำ เพราะมีถนนอยู่ทั่วถึง ทำให้สะดวกและรวดเร็วกว่า

3. การคมนาคมทางอากาศ ในจังหวัดสมุทรปราการยังไม่มี การคมนาคมทางอากาศแต่ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ต่อเนื่องถึงแผน 8 รัฐบาลได้กำหนดให้มีการพัฒนาด้านการคมนาคมทางอากาศ โดยมีการสร้างสนามบินพาณิชย์แห่งที่ 2 ของประเทศที่จังหวัดสมุทรปราการ ณ บริเวณหนองจุกเห่า เขตอำเภอบางพลี เพื่อเชื่อมโยงกรุงเทพมหานครกับท่าอากาศยานสากลกรุงเทพแห่งที่ 2 และแหล่งชุมชนชายฝั่งตะวันออก ซึ่งจะทำให้จังหวัดนี้เป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางอากาศนานาชาติ ที่มีความสำคัญต่อภูมิภาคอินโดจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไปในอนาคต ซึ่งจะมีผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงภายในย่านอุตสาหกรรมพระประแดงด้วย

3.3.6.2 การไฟฟ้า การให้บริการด้านไฟฟ้าในพื้นที่อำเภอพระประแดงฝั่งตะวันตก อยู่ในความรับผิดชอบควบคุมดูแลของการไฟฟ้านครหลวงสำนักงานเขตราชบุรี ภูเก็ต กรุงเทพมหานคร ส่วนพื้นที่ฝั่งตะวันออกอยู่ในความรับผิดชอบควบคุมดูแลของการไฟฟ้านครหลวงสำนักงานเขตสมุทรปราการ ปัจจุบันไฟฟ้าขยายทั่วถึงแล้วในทุกหมู่บ้าน

3.3.6.3 การประปา การให้บริการด้านการประปาในพื้นที่อำเภอพระประแดงฝั่งตะวันตกอยู่ในเขตการควบคุมของการประปานครหลวง สาขาทากสิน สำหรับพื้นที่ฝั่งตะวันออกอยู่ในเขตการควบคุมของการประปานครหลวง สาขาพระโขนง

การรับบริการในพื้นที่เขตเทศบาลมีน้ำประปาใช้อย่างทั่วถึง ส่วนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลการประปายังขยายเขตไปไม่ทั่วถึงต้องใช้น้ำบ่อบาดาลและจากแหล่งน้ำประเภทอื่นเป็นบางส่วน

3.3.6.4 การโทรคมนาคมติดต่อสื่อสาร อำเภอพระประแดงมีที่ทำกาไปรษณีย์โทรเลขจำนวน 3 แห่ง สำหรับการให้บริการติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ในพื้นที่ด้านฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาอยู่ในความรับผิดชอบของชุมสายโทรศัพท์ปู้เจ้าสมิงพราย ส่วนพื้นที่ด้านฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาอยู่ในความรับผิดชอบของชุมสายโทรศัพท์ดาวคนอง

3.3.6.5 การรักษาความสะอาด การให้บริการเก็บขยะมูลฝอยในอำเภอพระประแดงมีการระบบการจัดเก็บขยะมูลฝอยตามระดับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลและนอกเขตเทศบาล (ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด) เขตเทศบาลซึ่งได้แก่เทศบาลเมืองพระประแดง เทศบาลตำบลลัดหลวง และเทศบาลตำบลสำโรงใต้ ในปี พ.ศ. 2537 มีรถขยะรวม 30 คัน มีพนักงานทำความสะอาดจำนวน 140 คน เก็บขยะได้วันละ 106 ตันคิดเป็นร้อยละ 74.22 ส่วนนอกเขตเทศบาลซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุมตอนบนของฝั่งตะวันตกเก็บขยะได้วันละ 15 ตันคิดเป็นร้อยละ 60 สำหรับขอบเขตการเก็บขยะนั้นในเขตเทศบาลจะมีการแบ่งเขตการเก็บขนของรถเก็บขนแต่ละคัน ส่วนบริเวณที่มีถนนคับแคบ การจราจรคับขันตามตรอก ซอยเล็ก ๆ จะมีรถบรรทุกเล็ก (กะบะ) เข้าไปทำการเก็บ และยังมีการใช้รถเข็นเป็นอุปกรณ์ช่วยอีกทางหนึ่งด้วย สำหรับระยะทางในการขนส่งมูลฝอยไปยังสถานที่กำจัดของเอกชนที่ ตำบลบ้านคลองสวน อำเภอพระสมุทรเจดีย์นั้นค่อนข้างจะไกลประกอบกับการจราจรที่ติดขัดจึงทำให้เทศบาลต้องเสียเวลาในการเดินทางไปมารวมทั้งเกิดปัญหาการร้องเรียนถึงผลกระทบทางด้านกลิ่นเหม็นรบกวนชุมชนบริเวณใกล้เคียง ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลจึงได้เข้าพื้นที่ของเอกชนใหม่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลลัดหลวง ซอยสุขสวัสดิ์ 72 ถนนสุขสวัสดิ์ แต่ปัจจุบันสถานที่แห่งนี้ยังไม่มีการนำมูลฝอยมาทิ้งแต่อย่างใดและในระหว่างนี้ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลได้นำมูลฝอยมาทิ้งยังสถานที่ทิ้งตำบลบางปลา อำเภอบางพลีเป็นการชั่วคราว ซึ่งได้รับความเดือดร้อนและความยากลำบากจากผลกระทบทางด้านระยะทางและการจราจรเป็นอย่างมาก (แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ , 2539)

3.3.6.6 การระบายน้ำ จากลักษณะภูมิประเทศของอำเภอพระประแดงที่มีแม่น้ำไหลผ่านและมีระบบคูคลองเป็นโครงข่ายอย่างทั่วถึงในพื้นที่ แม่น้ำลำคลองเหล่านี้จึงกลายเป็นเส้นทางสัญจรและเป็นทางระบายน้ำหลัก ท่อระบายน้ำจะมีอยู่ในเฉพาะเขตเทศบาลเท่านั้น โดยเป็น

โครงข่ายไปตามถนนสายต่าง ๆ ส่วนตามถนนซอยบางแห่ง จะมีลักษณะรางน้ำเล็ก ๆ ซึ่งเกิดจากการขุดดินมาถมทำถนน แต่เมื่อเกิดมิกิจกรรมการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ก็จะมีรางน้ำนั้นเพื่อทำทางเข้าหรือถมเป็นซอยเพื่อเข้าสู่พื้นที่ที่อยู่ลึกเข้าไป ประกอบกับปัญหาการทิ้งขยะและการปล่อยน้ำเสีย ทำให้ทางระบายน้ำอุดตันและเกิดสภาพเน่าเสีย เมื่อถึงช่วงเวลาน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาขึ้นหรือเวลาฝนตกหนัก จึงเกิดปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่อำเภอพระประแดง

3.3.6.7 การรักษาความปลอดภัยและการป้องกันอัคคีภัย เนื่องจากอำเภอพระประแดงเป็นย่านอุตสาหกรรมเก่า มีโรงงานอุตสาหกรรมหลากหลายประเภทกระจุกตัวอย่างหนาแน่น เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์พลาสติกซึ่งง่ายต่อการติดไฟ เมื่อเกิดอัคคีภัยขึ้นจึงลุกลามได้อย่างรวดเร็ว การป้องกันอัคคีภัยสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมได้มีการจัดเจ้าหน้าที่ป้องกันอัคคีภัยไปอบรมเรื่องการป้องกันอัคคีภัยให้กับพนักงานตามโรงงานอุตสาหกรรม ขณะเดียวกันก็มีการสำรวจแหล่งน้ำต่าง ๆ เพื่อใช้ในการป้องกันอัคคีภัยเป็นการเตรียมพร้อมเมื่อเกิดไฟไหม้ ตลอดจนการสร้างท่อแห้งและสำรองเคมีดับเพลิงไว้ตามโรงงานอุตสาหกรรม

3.3.6.8 สถาบันทางการเงิน ปัจจุบันในอำเภอพระประแดงมีสาขาของธนาคารพาณิชย์จำนวน 27 แห่ง และบริษัทประกันภัย 1 แห่ง แต่เนื่องจากสภาพพื้นที่ของอำเภอที่ต่อเนื่องกับกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนและเป็นศูนย์รวมของสถาบันทางการเงินต่าง ๆ ทำให้อำเภออุตสาหกรรมพระประแดงมีความสะดวกในการติดต่อเรื่องแหล่งเงินทุน

3.3.7 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

จากข้อจำกัดด้านข้อมูลทำให้ ไม่สามารถทราบถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจในระดับอำเภอ แต่จากการศึกษาโครงสร้างทางเศรษฐกิจระดับจังหวัดพบว่า มูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสมุทรปราการในปี 2537 รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาอุตสาหกรรมมากที่สุดถึงร้อยละ 67.58 รองลงมาเป็นสาขาการเกษตรและสาขาการค้าส่งและค้าปลีก ร้อยละ 6.43 และ 5.95 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.3)

อำเภอพระประแดงก็เป็นอีกอำเภอหนึ่ง ที่เป็นแหล่งอุตสาหกรรมหนาแน่นรองจากอำเภอเมืองสมุทรปราการ รายได้ส่วนใหญ่ของอำเภอพระประแดงพิจารณาได้จากการจัดเก็บรายได้ทั้งในส่วนของอำเภอและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น แต่ในที่นี้จะพิจารณาเฉพาะในเขตเทศบาลตำบลลัดหลวงและสุขาภิบาลสำโรงใต้ เนื่องจากครอบคลุมเขตพื้นที่ศึกษา

การจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

ในปีงบประมาณ 2539 ยังแบ่งการปกครองเป็นแบบเทศบาลและสุขาภิบาล

ในเขตเทศบาลได้แก่ เทศบาลเมืองพระประแดงและเทศบาลตำบลลัดหลวง ส่วนสุขาภิบาลได้แก่ สุขาภิบาลสำโรงใต้ (ได้ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบลสำโรงใต้เมื่อต้นปี 2540)

เทศบาลเมืองพระประแดง จากสถิติการคลังปี 2539 พบว่ามีรายรับ 71,688,314 บาท โดยมีรายได้จากภาษีอากรมากที่สุด รองลงมาคือเงินอุดหนุนเฉพาะกิจที่ได้จากรัฐบาลส่วนกลาง ตามโครงการที่เทศบาลได้จัดของบประมาณไว้นอกเหนือจากเงินอุดหนุน เพื่อจัดสรรให้ตามจำนวนประชากรที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ

เทศบาลตำบลลัดหลวงจากสถิติการคลังปี 2539 พบว่ามีรายรับทั้งสิ้น 106,154,720 บาท โดยมีรายได้จากภาษีอากรมากที่สุดและมากกว่าเทศบาลเมืองพระประแดงรองลงมาคือ เงินอุดหนุนทั่วไปที่ได้จากรัฐบาลส่วนกลาง

ส่วนในสุขาภิบาลสำโรงใต้ มีรายรับทั้งสิ้น 81,399,309 บาท มากกว่าเทศบาลเมืองพระประแดง เนื่องจากในปี 2540 ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลสำโรงใต้

ตารางที่ 3.9 แสดงจำนวนเงินตามรายรับของเทศบาลตามปีงบประมาณ 2539

รายรับ	เทศบาลเมืองพระประแดง	เทศบาลตำบลลัดหลวง	สุขาภิบาลสำโรงใต้
1.ภาษีอากร	25,152,110	72,893,659	65,524,834
2.ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ	3,411,991	6,110,245	6,398,820
3.ทรัพย์สิน	8,496,770	7,618,264	2,241,925
4.สาธารณูปโภค	378,449	0	0
5.เบ็ดเตล็ด	3,582,033	307,230	204,850
รวมรายได้ 5 หมวด	41,021,353	86,929,398	74,370,429
6.เงินอุดหนุนทั่วไป	3,911,987	11,522,300	7,028,880
7.เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	22,936,474	7,703,022	0
8.เงินสะสม	3,818,500	0	0
9.เงินกู้	0	0	0
10.เงินอุดหนุนพัฒนาจังหวัด	0	0	0
รวมรายได้พิเศษ	30,666,961	19,225,322	7,028,880
รวมรายรับทั้งสิ้น	71,688,314	106,154,720	81,399,309

ที่มา : ส่วนพัฒนารายได้ท้องถิ่น สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง

สำหรับในหมวดรายจ่ายดังตารางที่ 3.10 พบว่า ในเทศบาลเมืองพระประแดง รายจ่ายหลักเป็นรายจ่ายประจำของหน่วยงาน ได้แก่ เงินเดือนและค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุ ค่าสาธารณูปโภคและเงินอุดหนุน รองลงมาคือ รายจ่ายพิเศษจากเงินอุดหนุน เฉพาะกิจและเงินสะสม ในปีงบประมาณ 2539 เทศบาลเมืองพระประแดงมีรายจ่ายทั้งสิ้น 62,508,147 บาท

ส่วนในเทศบาลตำบลลัดหลวงพบว่า รายจ่ายหลักจะเป็นรายจ่ายเพื่อการลงทุน เป็น ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง รองลงมาคือรายจ่ายประจำโดยเทศบาลตำบลลัดหลวงมีรายจ่ายในปีงบประมาณ 2539 ทั้งสิ้น 96,246,454 บาท

สำหรับรายจ่ายในปีงบประมาณ 2539 ของสุขาภิบาลสำโรงใต้ มีทั้งสิ้น 70,416,652 บาท โดยรายจ่ายหลักจะเป็นรายจ่ายเพื่อการลงทุน ค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง รองลงมาคือ รายจ่ายประจำ

ตารางที่ 3.10 แสดงจำนวนเงินตามรายจ่ายของเทศบาลตามปีงบประมาณ 2539

รายจ่าย	เทศบาลเมืองพระประแดง	เทศบาลตำบลลัดหลวง	สุขาภิบาลสำโรงใต้
1.ชำระหนี้เงินกู้และคอกเบี้ย			0
2.รายจ่ายตามข้อผูกพัน			829,271
3.เงินสำรองจ่าย			2,170,835
4.เงินช่วยเหลืองบเฉพาะกาล			0
รวมรายจ่ายงบกลาง	1,767,047	2,587,129	3,000,106
5.เงินเดือนและค่าจ้างประจำ	29,049,208	7,074,977	2,278,780
6.ค่าจ้างชั่วคราว	5,473,950	6,793,005	4,448,710
7.ค่าตอบแทน ใช้สอย วัสดุ	14,605,522	11,791,005	4,448,710
8.ค่าสาธารณูปโภค	1,218,949	437,665	158,468
9.เงินอุดหนุน	203,544	1,450,335	1,091,000
10.รายจ่ายอื่น	0	0	0
รวมรายจ่ายประจำ		30,134,106	18,622,682
11.ค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง	10,191,927	60,112,288	41,771,864
รวมรายจ่ายเพื่อการลงทุน	10,191,927	66,112,288	41,771,864
12.จ่ายจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	22,936,474	7,703,022	7,022,000
13.จ่ายจากเงินสะสม	3,818,500	0	0
14.จ่ายจากเงินกู้	0	0	0
รวมรายจ่ายพิเศษ	26,754,974	7,703,022	7,022,000
รวมรายจ่ายทั้งสิ้น	62,508,147	96,246,454	70,416,652

ที่มา : ส่วนพัฒนารายได้ท้องถิ่น สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง

3.3.8 ลักษณะประชากร

อำเภอพระประแดงเมื่อปี พ.ศ. 2539 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 203,298 คน ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลสำโรงใต้ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 ประกอบด้วยพื้นที่ตำบลสำโรงใต้ สำโรง สำโรงกลาง บางหญ้าแพรก และบางหัวเสือ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 80,323 คน รองลงมาคือ เทศบาลตำบลลัดหลวงซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2537 ประกอบด้วยพื้นที่ตำบลบางจาก บางครุและบางพิง มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 73,745 คน ส่วนตำบลบางกระสอบมีจำนวนประชากรน้อยที่สุดคือ 2,371 คน (ดังตารางที่ 3.11)

ตารางที่ 3.11 แสดงจำนวนประชากร พื้นที่ ความหนาแน่นของอำเภอพระประแดง จำแนกเป็นรายเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2535-2539

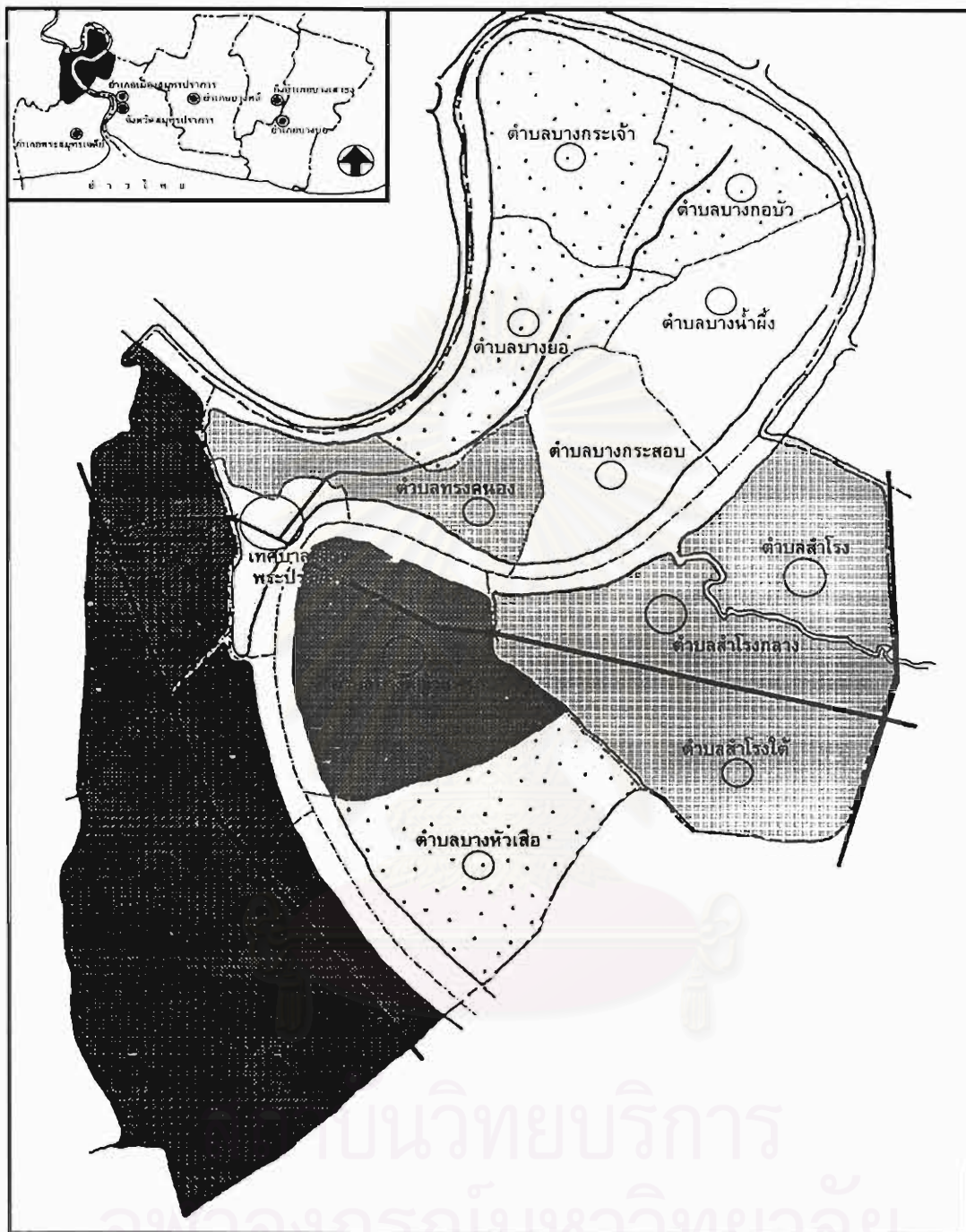
เทศบาลและตำบล	พื้นที่ (ตร.กม.)	2535	2536	2537	2538	2539	ความ หนาแน่น พ.ศ.2539 (พร.กม.)	GROWTH RATE (2535-2539)	คาดการณ์ ประชากร พ.ศ.2549
ทม.เมืองพระประแดง	0.81	9,941	10,026	10,022	11,123	9,909	16,244	-0.08	9,829
-ตำบลตลาด	0.81	9,941	10,025	10,022	11,123	9,909	16,244	-0.08	9,829
ทม.ตำบลลัดหลวง	18.7	-	-	71,831	71,938	73,745	3,944	-	-
-ตำบลบางพิง	5.7	27,579	27,841	28,376	28,226	28,958	5,080	1.22	32,715
-ตำบลบางจาก	5.5	18,306	19,008	19,475	19,683	20,209	3,674	2.47	25,878
-ตำบลบางครุ	7.5	23,360	23,653	23,980	24,029	24,578	3,277	1.27	27,908
ทม.ตำบลสำโรงใต้	31.5	-	-	-	-	80,323	2,550	-	-
-ตำบลสำโรงใต้	7.23	17,590	18,267	16,230	15,826	15,460	2,141	-3.19	11,247
-ตำบลสำโรง	3.32	15,187	15,477	16,183	16,089	16,149	4,864	1.54	18,829
-ตำบลสำโรงกลาง	3.81	14,401	14,379	15,554	15,271	15,129	4,191	1.23	17,114
-ตำบลบางหญ้าแพรก	6.5	21,904	22,623	23,230	23,553	24,286	3,736	2.58	31,437
-ตำบลบางหัวเสือ	7.75	8,111	8,312	8,667	8,875	9,279	1,197	3.36	12,989
อบต. บางยอ	4.00	8,569	9,044	9,229	9,464	9,868	2,467	3.53	14,044
อบต. ทรงคนอง	3.75	9,740	9,935	9,995	9,776	10,096	2,692	0.90	11,044
อบต.บางกอบัว	3.10	7,388	7,462	7,422	7,378	7,506	2,421	0.40	7,809
อบต.บางน้ำผึ้ง	3.38	4,220	4,273	4,339	4,284	4,405	1,303	1.07	4,904
อบต.บางกระสอบ	3.38	2,227	2,278	2,340	2,339	2,371	701	1.57	2,773
อบต.บางกระเจ้า	5.00	4,932	4,991	5,006	4,987	5,075	1,015	0.71	5,451
อำเภอพระประแดง	73.42	47,017	48,008	120,184	121,289	203,298	2,769	36.60	7,903,666

หมายเหตุ เทศบาลตำบลลัดหลวง จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2537

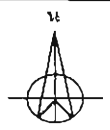

เทศบาลตำบลสำโรงใต้ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540

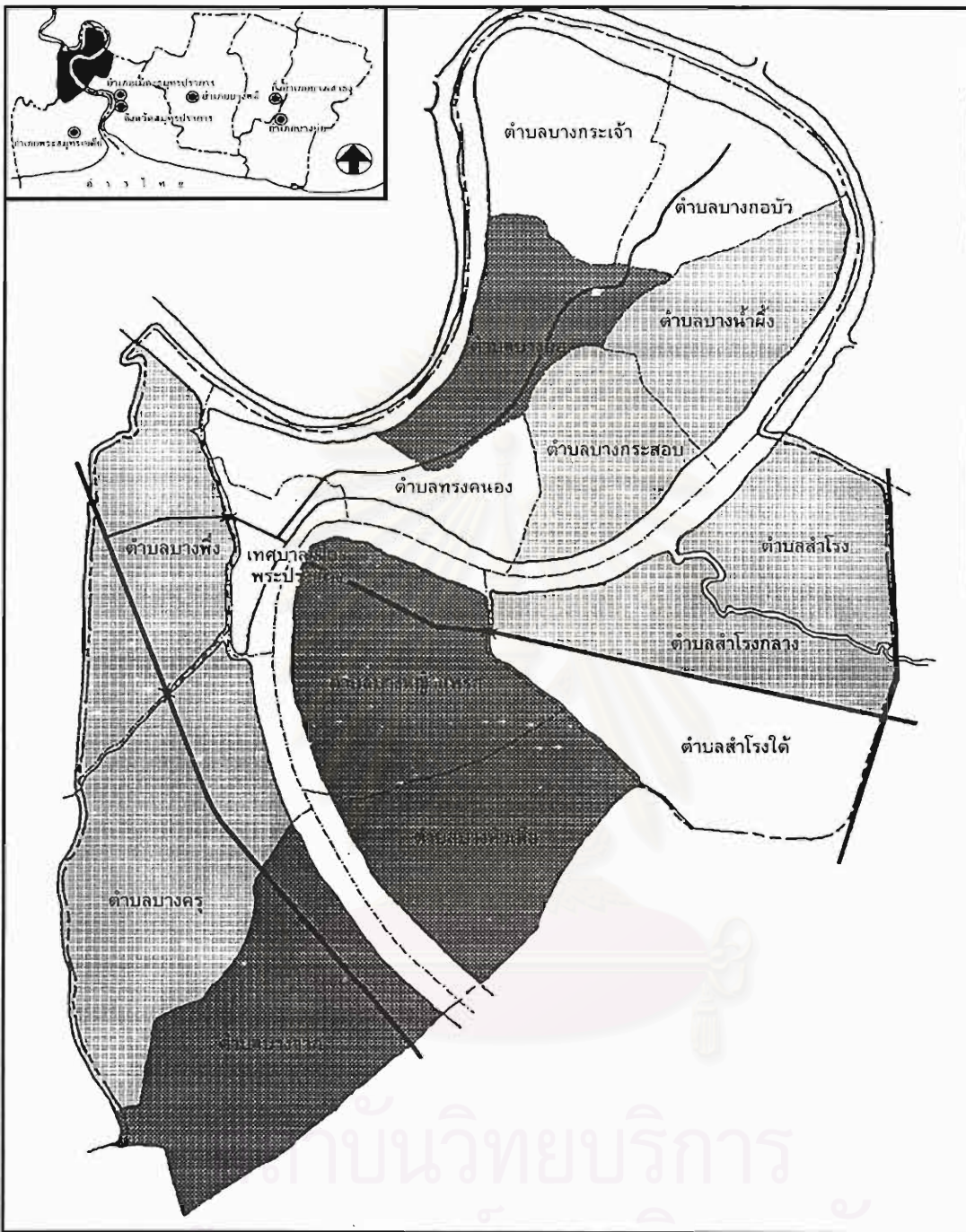
ที่มา : ส่วนกลางทะเบียนราษฎร สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

เมื่อนำจำนวนประชากรรายตำบลในปี พ.ศ. 2539 มาเปรียบเทียบกับขนาดของพื้นที่ตำบลนั้น ๆ จะสามารถแบ่งความหนาแน่นของประชากรในอำเภอพระประแดง ได้ดังนี้ (แผนที่ 3.10,3.11)

แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในย่านอุตสาหกรรม พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง ขนาดและความหนาแน่นของประชากรรายตำบลในอำเภอพระประแดง		แผนที่ 3.10
สัญลักษณ์ :	ขนาดประชากร	ความหนาแน่นของประชากร
<ul style="list-style-type: none"> ● มากกว่า 20,000 คน ○ 10,001 - 20,000 คน 	<ul style="list-style-type: none"> ● 5,000 - 10,000 คน ○ น้อยกว่า 5,000 คน 	<ul style="list-style-type: none"> ○ — มากกว่า 6,000 คน/ตร.กม. ○ — 3,000 - 6,000 คน/ตร.กม. ○ — < 3,000 คน/ตร.กม.
		<p>ทิศเหนือ</p> <p>มาตราส่วน</p>

แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในย่านอุตสาหกรรม พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

<p>แสดง อัตราการเพิ่มประชากรรายตำบลในอำเภอพระประแดง พ.ศ. 2535 - 2539</p>	<p>แผนที่ 3.11</p>
<p>สัญลักษณ์ :</p> <ul style="list-style-type: none"> มากกว่าร้อยละ 2.0 ต่อปี ร้อยละ 1.0 - 2.0 ต่อปี น้อยกว่าร้อยละ 1.0 ต่อปี <p>ที่มา : สำนักงานเมืองเมืองจังหวัดสมุทรปราการ</p>	<p>น</p> <p>มาตราส่วน 1 : 10,000</p>

(ก) ตำบลที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง (มากกว่า 6,000 คน/ตร.กม.) มีเพียงตำบลเดียวคือ ตำบลตลาด ซึ่งจัดว่าเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาลเมือง

เทศบาลเมืองพระประแดงมีพื้นที่เพียง 0.61 ตารางกิโลเมตร มีความหนาแน่นของประชากรสูงสุด คือ 16,244 คนต่อตารางกิโลเมตร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมและรับราชการ เนื่องจากการขยายตัวของประชากรอยู่ในลักษณะอ้อมตัวและเขตเทศบาลถูกจำกัดในด้านพื้นที่ จึงทำให้อัตราการเติบโตของประชากรมีแนวโน้มลดลง ซึ่งเมื่อเฉลี่ยจากปี 2535-2539 พบว่ามีค่าเท่ากับร้อยละ -0.08 ต่อปี

(ข) ตำบลที่มีความหนาแน่นของประชากรปานกลาง (3,001-6,000 คน/ตร.กม.)

เทศบาลตำบลลัดหลวง ซึ่งเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2537 ครอบคลุมพื้นที่ ตำบลบางจาก บางครุและบางพึ้ง มีพื้นที่ 18.7 ตารางกิโลเมตร มีความหนาแน่นประชากรประมาณ 3,944 คนต่อตารางกิโลเมตร สภาพพื้นที่โดยทั่วไป ครอบคลุมสองฝั่งของถนนสุขสวัสดิ์สามารถแบ่งลักษณะสภาพพื้นที่โดยทั่วไปได้ดังนี้

- สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของตำบลบางจาก พบว่ามีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ตั้งอยู่ใกล้กับแม่น้ำเจ้าพระยา มีชุมชนแออัดและบ้านพักคนงานตั้งอยู่ใกล้ ๆ ส่วนพื้นที่ฝั่งขวาของถนนสุขสวัสดิ์เป็นที่ตั้งของคอนโดมิเนียมขนาดใหญ่ อพาร์ทเมนต์ รวมทั้งอาคารพาณิชย์ ส่วนตามชอยย่อยเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม ประชากรส่วนมากประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมและทำสวนบางส่วน

- สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของตำบลบางครุ บริเวณฝั่งซ้ายของถนนสุขสวัสดิ์เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่แบบทันสมัย ถัดเข้าไปจะมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ตามชอยต่าง ๆ สภาพถนนเป็นถนนคอนกรีตมีขนาด 8 ช่องทางจราจร ทางฝั่งขวาเป็นที่ตั้งของอาคารพาณิชย์ทำการค้าจำพวกเหล็กและเหล็กเก่า ประชากรโดยมากรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ใกล้ ๆ

- สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของตำบลบางพึ้ง ส่วนมากเป็นชุมชนเก่าแก่ สภาพบ้านเรือนไม้ และมีอาคารพาณิชย์ เรียงรายตลอดสองฝั่งของถนนนครเขื่อนขันธ์ ถนนพระราชวชิรวิทยารักษ์

เนื่องจากพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งรองรับอุตสาหกรรมใหม่ ๆ ตลอดจนมีการพัฒนาถนนเป็นระบบ 4 เลน จึงทำให้ประชากรอยู่กันค่อนข้างมากโดยเฉพาะบริเวณริมถนนสุขสวัสดิ์

(ค) ตำบลที่มีความหนาแน่นของประชากรต่ำ (1,000-3,000 คน/ตร.กม.)

ได้แก่ เทศบาลตำบลลำโรงใต้และองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 6

เทศบาลตำบลลำโรงใต้ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2539 ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอ พระประแดง มีพื้นที่ 31.5 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย ตำบลลำโรงใต้ ลำโรง ลำโรงกลาง บางหญ้าแพรก และบางหัวเสือ มีความหนาแน่นประชากร 2,550 คน/ตร.กม.

- พื้นที่ของตำบลลำโรงใต้ ลำโรง และ ลำโรงกลาง โดยเฉพาะตำบลลำโรงใต้ เป็น ตำบลที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดของอำเภอพระประแดง โดยมากจะเป็นโรงงานขนาดใหญ่ ประเภทเหล็กและเหล็กกล้า รวมทั้งคลังสินค้า ตั้งอยู่สองฝั่งของถนนปู้เจ้าสมิงพรายและถนนซอย ต่าง ๆ มีการขยายตัวของอพาร์ทเมนต์ บ้านเช่าคนงาน ตามริมคลองและถนน ประชากรส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัดเข้ามาเพื่อประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม

พื้นที่ของตำบลบางหญ้าแพรก เป็นพื้นที่ที่อยู่ตอนในของถนนปู้เจ้าสมิงพราย สภาพพื้นที่โดยทั่วไปใช้ในทางอุตสาหกรรม โดยเฉพาะบริเวณสองข้างทางถนนปู้เจ้าสมิงพรายจะมีกลุ่ม โรงงานขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ โรงงานที่อยู่ตามซอยจะเป็นโรงงานเก่า และยังคงมีการทำเกษตรกรรม ให้เห็นบางส่วน แต่ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม

พื้นที่ของตำบลบางหัวเสือ เป็นพื้นที่ที่อยู่ตอนในของถนนปู้เจ้าสมิงพราย เช่นเดียวกัน ชุมชนพักอาศัยจะเกาะกลุ่มหนาแน่นบริเวณริมแม่น้ำด้านหลังของวัดบางหัวเสือ และเป็นพื้นที่ที่ยังคง มีพื้นที่เกษตรกรรมให้เห็น ปัจจุบันมีการขยายตัวของอาคารพาณิชย์ โรงงานอุตสาหกรรมที่กระจาย ตัวในพื้นที่ส่วนมากเป็นโรงงานเก่าและตามริมถนนเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมอาหารขนาดใหญ่

พื้นที่ที่อยู่นอกเขตเทศบาลประกอบด้วยพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 6
ได้แก่

- พื้นที่ของตำบลบางยอ มีพื้นที่ 4 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน มีความหนาแน่นประชากร 2,467 คน/ตร.กม. พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสวนซึ่งส่วนมากจะเป็น พื้นที่ทรัพย์สินของรัฐที่สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมมีโครงการที่จะสงวนไว้เพื่อสร้างสวน กลางมหานคร นอกจากนี้พื้นที่บางส่วนที่อยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยาจะเป็นโรงงานอุตสาหกรรมและ ไซโลเก็บผลผลิตทางการเกษตร

- พื้นที่ของตำบลทรงคนอง มีพื้นที่ 3.75 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน มีความหนาแน่นประชากร 2,692 คน/ตร.กม. ประชากรในท้องถิ่นดั้งเดิมประกอบอาชีพ เกษตรกรรมและตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่สวนซึ่งยังคงสภาพเดิมอยู่บางส่วนทางตะวันออก ส่วนทาง ตะวันตกพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นบ้านพักและโรงงานอุตสาหกรรมตลอดจนอาคารพาณิชย์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่รองรับการขยายตัวของเมืองที่ต่อเนื่องจากเขตเทศบาล

- พื้นที่ของตำบลบางกอบัว มีพื้นที่ 3.10 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน มีความหนาแน่นประชากร 2,421 คน/ตร.กม. ตั้งอยู่ทางตอนปลายของถนนเพชรหึงส์ -บางกอบัว จนจรดแม่น้ำเจ้าพระยา การใช้ที่ดินส่วนใหญ่เป็นที่ทรัพย์สินของรัฐที่สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมมีโครงการสร้างสวนกลางมหานคร ประชากรประกอบอาชีพทำสวนและส่วนใหญ่จะตั้งบ้านเรือนหนาแน่นตามริมน้ำ การเดินทางไปมาสะดวกเนื่องจากมีอุโมงค์รถประจำทางสายพระประแดง-บางกอบัว มอเตอร์ไซด์รับจ้างและมีท่าเรือเพชรหึงส์ที่สามารถข้ามไปฝั่งตรงข้ามของแม่น้ำเจ้าพระยาได้ ปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมและบางส่วนก็ไปรับจ้างทำงานที่ท่าเรือกรุงเทพฯ

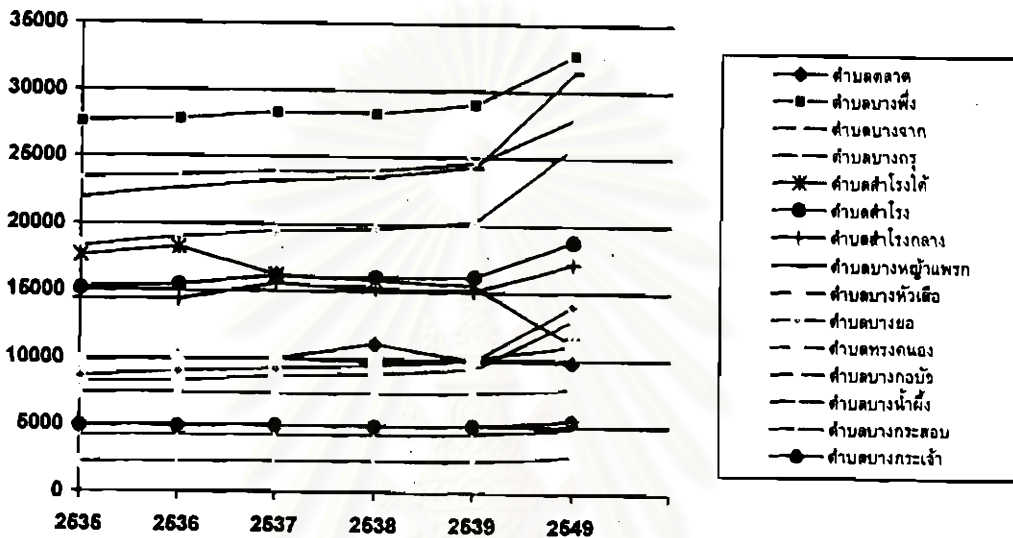
- พื้นที่ของตำบลบางน้ำผึ้ง มีพื้นที่ 3.38 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน มีความหนาแน่นประชากร 1,303 คน/ตร.กม. พื้นที่ส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรม และบางส่วนเป็นพื้นที่ของรัฐเช่นเดียวกับตำบลอื่นๆ ในบางกระเจ้า ประชาชนโดยมากยังคงมีอาชีพทำเกษตรกรรมและบางส่วนออกไปทำอาชีพรับจ้าง โดยมากจะไปทำงานในเขตกรุงเทพมหานครมากกว่าจะมารับจ้างตามโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอพระประแดง เนื่องจากการเดินทางจากตำบลบางน้ำผึ้งเพียงนั่งเรือข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาก็ตึงเขตกรุงเทพฯ ซึ่งสะดวกกว่าการเดินทางจากตำบลบางน้ำผึ้งไปสู่อำเภอพระประแดง

- พื้นที่ของตำบลบางกระสอบ มีพื้นที่ 3.38 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน มีความหนาแน่นประชากร 701 คน/ตร.กม. พื้นที่ส่วนใหญ่ยังใช้ในการเกษตรและบางส่วนเป็นพื้นที่สงวนของรัฐและมีการกระจุกตัวเป็นชุมชนในบริเวณที่อยู่ใกล้วัด

- พื้นที่ของตำบลบางกระเจ้า มีพื้นที่ 5 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน มีความหนาแน่นประชากร 1,015 คน/ตร.กม. เป็นตำบลที่อยู่ตอนบนสุดของอำเภอ พื้นที่ส่วนใหญ่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา ที่ดินเกือบทั้งหมดเป็นสวนผลไม้และบ้านพักอาศัยจะกระจายทั่วไปตามสวน มีพื้นที่เพื่อการก่อสร้างโครงการสวนกลางมหานครในระยะที่ 1 ที่แล้วเสร็จในปี 2541 ประชากรส่วนมากประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมและที่ท่าเรือกรุงเทพฯ

และจากการคาดการณ์ประชากรรายตำบลของอำเภอพระประแดง แสดงดังแผนภูมิที่ 3.5 พบว่า ในอีก 10 ปีข้างหน้า คือ ในปี พ.ศ.2549 ตำบลบางผึ้งซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลัดหลวงจะมีจำนวนประชากรมากที่สุดคือ 32,715 คน รองลงมาคือตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางครุและตำบลบางจาก โดยมีประชากรจำนวน 31,437 27,908 และ 25,878 คน ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชากรที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลัดหลวง ส่วนตำบลที่ยังคงมีประชากรน้อยที่สุดคือ ตำบลบางกระสอบ บางน้ำผึ้งและบางกระเจ้า โดยมีประชากร 2,773 4,904 และ 5,451 คน ตามลำดับ

ดังนั้น สามารถกล่าวโดยสรุปจากการคาดการณ์ประชากรได้ว่า ประชากรของอำเภอพระประแดงจะยังคงมีการเพิ่มขึ้นและกระจายตัวอย่างหนาแน่นในพื้นที่บริเวณตำบลบางพึ่ง บางครุ บางจาก ลำโรง ลำโรงกลาง และบางหญ้าแพรก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ติดกับถนนสายหลัก ได้แก่ ถนนปู่เจ้าสมิงพราย และถนนสุขสวัสดิ์ และเบาบางในพื้นที่ตอนในส่วนของบางกระเจ้า

แผนภูมิที่ 3.5 แสดงการคาดการณ์ประชากรรายตำบลของอำเภอพระประแดง

สำหรับปัญหาของอำเภอพระประแดงและโครงการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ได้กล่าวไว้ในระดับจังหวัดในข้อ 3.2.6 และ 3.2.7 ทั้งนี้ปัญหาและโครงการที่เกิดขึ้นในระดับจังหวัดนั้นล้วนมีความเกี่ยวข้องกับอำเภอพระประแดง เนื่องจากเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสมุทรปราการที่มีความสำคัญด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย